

Mestna občina Celje
Komisija Mladi za Celje

KREATIVNOST NA GCC

RAZISKOVALNA NALOGA

AVTORICI:
Pika Herlah
Ana Artnak

MENTORICA:
Simona Painkret, univ.dipl. psih.

Celje, marec 2019

GIMNAZIJA CELJE – CENTER
program: splošna gimnazija

RAZISKOVALNA NALOGA

KREATIVNOST NA GCC

Avtorici: Pika Herlah, 3. b
Ana Artnak, 3. b

Mentorica: Simona Painkret
Lektorica: Tanja Tratenšek, prof.

Mestna občina Celje, Mladi za Celje

Celje, 2019

ZAHVALA

Največja zahvala gre najini mentorici, prof. Simoni Painkret, za potrpežljivost, svetovanje in pomoč pri računalniški obdelavi podatkov in izdelavi raziskovalne naloge.

Velika zahvala gre najinim staršem, ki so nas skozi ves proces delanja raziskovalne naloge spodbujali in nama stali ob strani.

Hvala, najini lektorici prof. Tanji Tratenšek, ker si je kljub veliki količini dela vzela čas za naju in nama slovnično pregledala nalogo.

Zahvaljujema se vsem dijakom in profesorjem, ki so sodelovali pri anketiranju, še posebej tistim, ki so se vestno udeleževali delavnic kreativnega mišljenja. Najlepša hvala vsem, ki so nama kakorkoli pomagali in naju podpirali.

KAZALO VSEBINE

KAZALO VSEBINE	
KAZALO SLIK.....	
KAZALO PREGLEDNIC	
KAZALO GRAFOV	
POVZETEK	1
1 UVOD.....	2
1.1 OPREDELITEV RAZISKOVALNEGA PROBLEMA.....	2
1.2 DELITEV RAZISKOVALNE NALOGE	3
1.3 HIPOTEZE	3
1.4 O GIMNAZIJI CELJE – CENTER	4
2 TEORETIČNI DEL.....	5
2.1 O KREATIVNOSTI	5
2.1.1 Miti o kreativnosti	5
2.2 KREATIVNO MIŠLJENJE	7
2.2.1 Konvergentno in divergentno mišljenje	7
2.2.2 Vertikalno in lateralno mišljenje.....	8
2.2.3 Proces kreativnega reševanja problemov	9
2.3 TEHNIKE KREATIVNEGA MIŠLJENJA	10
2.4 KREATIVNOST V ŠOLAH.....	11
2.5 KREATIVNOST V GOSPODARSTVU.....	12
3 METODOLOGIJA DELA.....	13
3.1.1 Delavnice kreativnega mišljenja.....	13
3.1.2 Anketa.....	14
4 REZULTATI.....	17
4.1 REZULTATI DELAVNIC KREATIVNOSTI.....	17
4.2 REZULTATI ANKETIRANIH DIJAKOV.....	20
4.3 REZULTATI ANKETIRANIH PROFESORJEV	29
5 RAZPRAVA.....	35
6 SKLEPNA BESEDA	40
6.1 OVREDNOTENJE NALOGE	40
6.2 KRITIKA NALOGE.....	41
6.3 UPORABNA VREDNOST NALOGE IN DRUŽBENA ODGOVORNOST	41
6.4 NOVA VPRAŠANJA	42

7 VIRI IN LITERATURA.....	43
PRILOGE.....	46
IZJAVA	56

KAZALO SLIK

Slika 1: Prikaz 10 najpomembnejših veščin delojemalca leta 2015 in leta 2020.....	12
Slika 2: Kaj je na sliki?	14

KAZALO PREGLEDNIC

Preglednica 1: Prikaz vzorca eksperimentalne in kontrolne skupine v številu (N) in odstotnem deležu (%) anketirancev	13
Preglednica 2: Prikaz vzorca anketirane populacije v številu (N) in odstotnem deležu (%) anketirancev.....	15
Preglednica 3: Prikaz vzorca anketiranih dijakov po letnikih in programih v številu (N) in odstotnem deležu (%).....	15
Preglednica 4: Prikaz vzorca profesorjev po številu let poučevanja in spolu v številu (N) in odstotnem deležu (%).....	15

KAZALO GRAFOV

Graf 1: Prikaz rezultatov 1. naloge testa udeležencev delavnic kreativnega mišljenja v številu zapisanih idej (N)	17
Graf 2: Prikaz rezultatov 1. naloge testa kontrolne skupine (KS) v številu zapisanih idej (N).....	17
Graf 3: : Prikaz rezultatov 2. naloge testa udeležencev delavnic kreativnega mišljenja v številu zapisanih idej (N)	18
Graf 4: Prikaz rezultatov 2. naloge testa kontrolne skupine (KS) v številu zapisanih idej (N).....	19
Graf 5: Prikaz rezultatov 3. naloge testa udeležencev delavnic kreativnega mišljenja v številu zapisanih idej (N).....	19
Graf 6: Prikaz rezultatov 3. naloge testa kontrolne skupine (KS) v številu zapisanih idej (N).....	20
Graf 7: Deleži odgovorov dijakov v %, na vprašanje, kako ocenjujejo svojo kreativnost	20
Graf 8: Deleži odgovorov dijakov v %, na vprašanje, kako ocenjujejo svojo kreativnost po programih	21
Graf 9: Delež odgovorov dijakov v %, na vprašanje, kako pomembna se ti zdi kreativnost pri pouku/pri delu/v življenju	22
Graf 10: Delež odgovorov dijakov v %, na vprašanje, ali se strinjajo oziroma ne strinjajo z naslednjimi trditvami	22
Graf 11: Delež odgovorov dijakov v %, na vprašanje, ali bi bili pripravljeni biti v šoli uro več, da se priučijo kreativnega razmišljanja	23
Graf 12: Delež odgovorov dijakov v %, na vprašanje, kakšen je po njihovem mnenju poudarek na kreativnosti pri pouku na GCC	23
Graf 13: Delež odgovorov dijakov v %, na vprašanje, kakšen je po njihovem mnenju poudarek na kreativnosti pri obšolskih dejavnostih na GCC.....	24

Graf 14: Delež odgovorov dijakov v %, na vprašanje ali bi ocenili profesorje na GCC kot kreativne	24
Graf 15: Delež odgovorov dijakov v %, na vprašanje, katere profesorje zaznavajo kot kreativne	27
Graf 16: Delež odgovorov dijakov v %, na vprašanje, kje so dijaki na GCC najbolj kreativni	28
Graf 17: Delež odgovorov profesorjev v %, na vprašanje kako ocenjujejo svojo kreativnost	29
Graf 18: Delež odgovorov profesorjev v %, na vprašanje, kako pomembna se jim zdi kreativnost pri pouku/pri delu/v življenju	30
Graf 19: Delež odgovorov profesorjev v %, na vprašanje, ali se strinjajo oziroma ne strinjajo z naslednjimi trditvami	30
Graf 20: Delež odgovorov profesorjev v %, na vprašanje, kakšen je po njihovem mnenju poudarek na kreativnosti pri pouku na GCC	31
Graf 21: Delež odgovorov profesorjev v %, na vprašanje, ali ste po njihovem mnenju med svojimi urami kreativni	32
Graf 22: Delež odgovorov profesorjev v %, na vprašanje, ali bi ocenil profesorje na GCC kot kreativne	32
Graf 23: Delež odgovorov profesorjev v %, na vprašanje, kakšen je po njihovem mnenju poudarek na kreativnosti pri obšolskih dejavnostih na GCC	33

POVZETEK

Kreativnost je po definiciji miselni proces, katerega rezultati so originalni in imajo ustrezne dosežke. Ker srednješolsko izobraževanje predstavlja pomemben korak pri usposabljanju posameznikov, bi moralo biti razvijanje in spodbujanje kreativnosti nujen del izobraževalnega procesa. Iz tega razloga sva s pomočjo anketnega vprašalnika ugotavljali odnos dijakov in učiteljev do kreativnosti, z manjšo skupino dijakov pa sva z večtedenskimi delavnicami preverili učinkovitost vaj kreativnega mišljenja.

Z najino raziskovalno naloga sva ugotovili, da so tehnike kreativnega mišljenja učinkovit način razvijanja kreativnosti, saj so vsi udeleženci eksperimenta rešili test uspešneje. Anketni vprašalnik so rešili tako profesorji kot dijaki GCC, s tem sva lahko rezultate primerjali. Tako dijaki kot profesorji so zadovoljni s stopnjo kreativnosti na GCC, vendar pa si dijaki želijo, da bi profesorji bolj slišali, kaj si želijo in več medpredmetnega povezovanja. Kot najbolj kreativne so se označili dijaki umetniške gimnazije – likovna smer, ki svojo kreativnost največkrat izražajo prav pri strokovnih predmetih. Tako profesorji kot dijaki si želijo izobraževanja v kreativnosti, saj jo v večini označujejo kot pomembno (dijaki) oziroma zelo pomembno (profesorji).

1 UVOD

1.1 OPREDELITEV RAZISKOVALNEGA PROBLEMA

Kreativnost je po definiciji miselni proces, katerega rezultat so originalni in ustrezni dosežki. Pečjak (1989) meni, da je upadanje novih idej prvi znak propadanja družbe, kar pa prenaša tudi na posameznika, saj meni, da upad idej pomeni tudi upad posameznikovih sposobnosti. Raziskave kažejo, da 94 % mladih ocenjuje, da je v njihovem življenju najpomembnejši »dosežek,« pri čemer je kreativnost ključnega pomena. Brez nje nam namreč ostaneta le še rutina in ponavljanje. Potrebujemo jo za spremembe, izboljšave in nove smeri (de Bono, 2016).

Za to temo sva se odločili, ker na vsakem koraku slišiva o kreativnosti, kako je ta pomembna, vendar nas je nihče ne nauči. Sami sva obiskovali tečaj Ledolomilci, ki ga je izvajala gospa Nastja Mulej, v okviru programov za nadarjene, razpisane s strani Evropske unije. Opazili sva, da se lažje učiva ter si več in hitreje zapomniva. Marsikdo bi se vprašal, kaj ima kreativnost pri tem, vendar sva se naučili povezovati snovi in predmete med seboj in porabiva manj časa kot najini sošolci pri iskanju naslova seminarske naloge. Spremenili sva tudi svoja prepričanja o nekaterih zgrešenih predpostavkah, kot so na primer, da so le umetniki kreativni in da ideje pridejo brez dela, kar same od sebe.

Radi bi dokazali, da lahko z vajami kreativnega mišljenja povečamo kreativnost dijakov. Prav tako želiva ugotoviti kakšen je odnos dijakov in profesorjev do kreativnosti, kako občutijo prisotnost kreativnosti med poukom, obšolskimi dejavnostmi, odmorih in drugje ter če menijo, da bi se lahko na tem področju kaj izboljšalo. Zanimajo naju tudi razlike med različnimi programi izobraževanja dijakov (splošna gimnazija, umetniška gimnazija – likovna smer, predšolska vzgoja) in kaj menijo profesorji, koliko so kreativni in v kakšni meri kreativnost omogočijo svojim učencem med poukom.

Z raziskavo želiva ponuditi temelj, na osnovi katerega bi začeli vpeljevati spremembe na Gimnaziji Celje – Center in posledično tudi širše. Opozoriti želiva, da kljub aktualnosti teme šole še vedno ne dajejo dovolj poudarka kreativnosti. Kreativnost je kompetenca, ki jo bodo v prihodnosti dijaki potrebovali pri zaposlitvi.

1.2 DELITEV RAZISKOVALNE NALOGE

Raziskovalna naloga je razdeljena na več delov. V teoretičnem delu sva definirali kreativnost, opisali pogoste zmotne predstave in resnice o njej ter predstavili kreativno mišljenje in faze procesa kreativnega reševanja problemov. Osredotočili sva se na kreativnost, ki se pojavlja v šolah in gospodarstvu, saj sta to temeljni področji, pomembni prav za vsakega dijaka. Opisali sva tudi tehnike kreativnega mišljenja, ki sva jih uporabili na delavnicah kreativnega mišljenja.

Empirični del raziskovalne naloge je sestavljen iz opisa raziskave, rezultatov in analize pridobljenih podatkov. Raziskava je potekala v dveh delih. V prvem delu sva na šoli po pouku od 3. januarja do 31. januarja 2019 dvakrat tedensko izvajali delavnice kreativnega mišljenja, s čimer sva ugotavljali učinkovitost tehnik kreativnega mišljenja. V drugem delu sva med 23. in 30. januarjem 2019 izvedli anketo za dijake in profesorje. Pridobljene rezultate sva analizirali in prikazali v grafih.

V zadnjem delu raziskovalne naloge sva pridobljene rezultate interpretirali, razpravljali o njih in zavržli oziroma potrdili hipoteze.

1.3 HIPOTEZE

Glede na pričakovanja sva postavili hipoteze:

- H1: Udeleženci bodo po zaključku delavnic kreativnega mišljenja ustvarili več idej.
- H2: Dijaki umetniške gimnazije se ocenjujejo za najbolj kreativne med dijaki na GCC, največjo stopnjo kreativnosti zaznavajo pri strokovnih predmetih.
- H3: Dijaki se imajo za najbolj kreativne pri obšolskih dejavnostih.
- H4: Večina dijakov meni, da se je kreativnosti možno naučiti in da ni odvisna od talenta, obenem pa zavračajo idejo, da so kreativni samo umetniki.
- H5: Profesorji ocenjujejo kreativnost kot bolj pomembno kakor dijaki, a sami sebe ocenjujejo kot manj kreativne v primerjavi z dijaki.
- H6: Profesorji menijo, da je poudarek na kreativnosti pri pouku boljši, kot ga zaznavajo dijaki.
- H7: Tako dijaki kot profesorji, ki so ocenili kreativnost kot pomembno, ocenjujejo kreativnost pri pouku kot pomanjkljivo.

1.4 O GIMNAZIJI CELJE – CENTER

Gimnazija Celje – Center (GCC) ima tri različne programe srednješolskega izobraževanja:

- splošno gimnazijo,
- umetniško gimnazijo – likovno smer,
- in predšolsko vzgojo.

Splošna gimnazija je program, kjer se dijaki učijo splošnoizobraževalnih predmetov (matematike, slovenščine, tujih jezikov, zgodovine, geografije, psihologije, sociologije, filozofije, likovne umetnosti, glasbe in drugih).

V umetniški gimnaziji se dijaki prav tako učijo splošnih predmetov, vendar je predmetnik zasnovan tako, da se s strokovnimi predmeti (risanje in slikanje, likovna teorija, umetnostna zgodovina, predstavitvene tehnike, bivalna kultura, plastično oblikovanje ...) usposablja za razumevanje in poznavanje likovnih področij.

Program predšolske vzgoje je pripravljen na osnovi poklicnih standardov za poklic vzgojitelja oziroma vzgojiteljice predšolskih otrok. Sestavljajo ga splošnoizobraževalni predmeti, obvezni in izbirni strokovni moduli, praktično izobraževanje v šoli in pri delodajalcih, interesne dejavnosti in odprt kurikulum.

2 TEORETIČNI DEL

2.1 O KREATIVNOSTI

Na vprašanje, kaj je kreativnost, lahko dobimo mnogo različnih odgovorov. Resnica je, da splošno sprejete definicije kreativnosti ni. Kljub temu jo različni avtorji povezujejo z nekaterimi skupnimi lastnostmi: produktivnostjo, izvirnostjo, odprtostjo, svobodnostjo, prožnostjo in z odporom proti tradicionalizmu (Blažič et al., 2003).

Kreativnost je predmet raziskovanja različnih ved: psihologije, sociologije, pedagogike, zgodovine in tudi politologije. V sodobnih študijah znanstvene kreativnosti se vedno bolj upošteva širši pojem znanstvene kreativnosti, ki se ne nanaša samo na nastanek produkta, ki je nov in originalen, ampak mora biti tudi uporaben in kakovosten. To je zelo pomembno, saj vsak nov in domiseln produkt ni nujno tudi kreativen. Zato bomo v raziskovalni nalogi uporabljali termina kreativnost in ustvarjalnost kot sinonim ter izhajali iz naslednjih definicije: **kreativnost ali ustvarjalnost je miselni proces, katerega rezultat so originalni in ustrezni dosežki** (Kompore et al., 2012).

V raziskovalni nalogi se ne bomo ukvarjali z različnimi opredelitvami znanstvene kreativnosti in vsemi odprtimi vprašanji veljavnosti in zanesljivosti njenega merjenja.

2.1.1 Miti o kreativnosti

Ljudje imamo veliko mnenj in prepričanj o kreativnosti, ki niso nujno resnična. Najpogostejši miti o kreativnosti so: kreativnost ti je dana, kreativen se rodiš, moraš imeti nekaj posebnega, biti malo nor in podobno. V stroki kreativnost opredeljujejo celo naši nazivi, merilo za našo kreativnost pa so vsakoletne nagrade na kreativnih festivalih, ki našo kreativnost dokazujejo ali zavračajo ter nam določajo vrednost in ugled. V resnici pa smo lahko kreativni vsi, tako v zasebnih kot poslovnih procesih. Vsi imamo domišljijo, vsi smo lahko originalni in vsi lahko imamo izvirne zamisli. Razlike so v stopnji izvirnosti, ki pa jo največkrat pogojuje pogum. Drzno, nenavadno ali izvirno razmišljanje v kreativnih procesih je večšina, ki potrebuje veliko prakse. Zato je pomembno, da ustvarjamo pogoje tako v javnem kot zasebnem življenju, kjer so kreativni procesi in soustvarjanje kreativnih rešitev dostopni vsem (Kruc, 2018).

Večina ljudi meni, da je najboljša pod pritiskom, glede na raziskavo¹ (Hubert, 2011) pa lahko opazimo nekaj ravno nasprotnega. Večina jih je bila najmanj kreativna ravno ob bitki s časom. In ne samo to, kreativnost je padla tudi v naslednjih dveh dneh. Največja težava je ta, da se ob bitki s časom ne utegnemo podrobneje ukvarjati s težavo. Kreativnost pa zahteva čas, v katerem lahko težavo spoznamo, rešitve pa prihajajo kar same. Tudi Hubert (2011) je v svoji raziskavi ugotovil, da kreativnost zahteva čas, v katerem težavo spoznamo.

Kreativnost temelji na večjem številu dejstev, kot so izkušnje, znanje, tehnične sposobnosti, talent in zmožnost sprejemanja novih zamisli. Pomembna pa je tudi stopnja samomotivacije, saj se le malo ljudi zaveda svojega potenciala (Hubert, 2011).

Ljudje smo večinoma nagnjeni k temu, da prenehamo ustvarjati nove ideje in želimo izvesti prvo dobro idejo, ki nam pride na pamet. Na žalost to pomeni, da vse morebitne druge dobre ali še boljše ideje nenamerno izločimo. Dobre ideje lahko le z malo nadaljnjega kreativnega razmišljanja občutno izpopolnimo in izpilimo. Prva dobra ideja, ki se rodi v glavi, naj ne bo konec usmerjenega ustvarjalnega razmišljanja; naj bo mejnik za prehod na drugo stopnjo procesa kreativnosti (de Bono, 2016).

¹ Raziskava oddelka za Podjetniški menedžment na Harvard Business School Teresa Amabile, ki je s skupino doktorjev znanosti, podiplomskih študentov in direktorjev več podjetij zbrala skupno 12.000 dnevni odgovorov 238 kreativnih ljudi z različnih področij.

2.2 KREATIVNO MIŠLJENJE

"Pravzaprav so edini, ki so zadovoljni s svojo sposobnostjo razmišljanja, slabi misleci, ki mislijo, da je namen razmišljanja potrditi njihov prav."

Edward de Bono

Če se vprašamo po definiciji kreativnega mišljenja, bomo težko vse zajeli v eni povedi. Kreativno mišljenje je razmišljanje izven ustaljenih tirov, razmišljanje brez pravil. Ukvarja se s spremembo, cilj kreativnega mišljenja je, da bi z odmikanjem od starih idej našli nove, boljše ideje (de Bono, 2005). Razmišljanje je spretnost, ki jo lahko razvijemo in ni enaka inteligenci. Inteligenca je potencial človeškega uma, medtem ko je razmišljanje veščina, ki uporablja potencial naše inteligence (Petkovšek Štakul, 2010).

2.2.1 Konvergentno in divergentno mišljenje

Mišljenje glede na miselne vsebine delimo na konvergentno in divergentno. Za kreativno mišljenje sta pomembna tako divergentno kot konvergentno mišljenje, saj divergentno mišljenje predstavlja le začetno fazo kreativnega mišljenja (pridobivanje idej), da dobimo uporaben izdelek pa za ovrednotenje prej pridobljenih idej potrebujemo tudi konvergentno mišljenje (Mumford, 2010).

2.2.1.1 Konvergentno mišljenje

Konvergentno mišljenje je osredotočeno na samo eno zamisel, daje pa predvidljive in tipične rešitve, ki temeljijo na predznanju in logičnem mišljenju. Je tisto, pri katerem je vsa intelektualna dejavnost usmerjena k iskanju ene rešitve problema, ki temelji na logičnem razmišljanju in predznanju problema. Problem moramo razstaviti na dele in nato odstraniti negotovosti o posameznih delcih. Z razumevanjem »koščkov« problema skušamo sestaviti sestavljanke, ki predstavljajo njegovo rešitev. Takšno mišljenje uporabljamo pri diagnozah bolezni, reševanju križank ter testov znanja in inteligentnosti. Tega mišljenja smo bili naučeni predvsem v šoli (Srića, 1999).

2.2.1.2 Divergentno mišljenje

Divergentno mišljenje je razvijanje številnih zamisli in iskanje oddaljenih povezav. Rešitve so nepričakovane in nenavadne ter zahtevajo drugačno videnje problema in nove sinteze znanja – preseganje predhodnega znanja.

Divergentno mišljenje je drugačno od konvergentnega. Misli so razkropljene, ne iščejo ene rešitve, temveč več zelo različnih rešitev. To mišljenje zahteva, da se obrnemo od uhojenih poti in gremo v neznano. Ideje so zato lahko nenavadne in nepričakovane. Primer tega mišljenja je arhitekt, ki projektira hišo. Izmisli si bo mnogo idej, kako bo zgradba izgledala. Število skic je lahko neskončno, omejujeta ga lahko le čas in domišljija.

Navadno ljudje ne razmišljamo divergentno, saj smo bili vzgojeni, da hodimo po uhojenih poteh. Vidimo le rešitve, ki smo se jih že naučili, in smo slepi za izvirnejše in boljše ideje. Novih idej velikokrat nočemo poskusiti tudi zaradi negativnih izkušenj. Če rešujemo težave rutinsko, potem to pomeni, da nismo ustvarjalni (Srića, 1999).

2.2.2 Vertikalno in lateralno mišljenje

Priznani teoretik ustvarjalnosti Edward de Bono je mišljenje delil malo drugače kot omenjeno zgoraj – na vertikalno in lateralno mišljenje. Lateralno razmišljanje je bolj neposredna oblika generiranja novih idej. Nekateri problemi zahtevajo vertikalno mišljenje (logično razmišljanje), spet drugi pa lateralno.

Kreativen človek obvlada obe obliki mišljenja. Najprej pridobiva ideje s pomočjo lateralnega razmišljanja, nato pa jih s pomočjo vertikalnega preverja, potrjuje ali zavrača. Zgolj lateralno mišljenje pelje v sanjarjenje, avtizem, zidanje gradov v oblakih, samo vertikalno pa v suhoparno ponavljanje istih operacij in jalovost v idejah. Težave nastanejo, kadar vertikalno mišljenje blokira lateralno mišljenje (de Bono, 2006).

2.2.2.1 Vertikalno mišljenje

Vertikalno mišljenje je logično mišljenje enako konvergentnem mišljenju. Je selektivno, pri njem gre za točnost, svojo pot izbira tako, da izloča druge poti. Je analitično, zaporedno (rešitve išče korak za korakom, vsi so med seboj povezani in morajo imeti svojo pravilnost, da se lahko pride do končnega sklepa).

Pri vertikalnem mišljenju mislec osredotoči vse miselne procese k iskanju ene rešitve, tako da se misel postopoma razvija, giblje se od točke do točke. Mislec zavestno nadzoruje misli, da ne uidejo iz enosmerne poti (de Bono, 2006).

2.2.2.2 Lateralno mišljenje

Za lateralno razmišljanje je značilen širok obseg pozornosti. Mislec ne ve, od kod prihajajo ideje, in se o tem niti ne sprašuje. Ideje prihajajo v nekakšnem meditativnem stanju, za katerega je značilna miselna sproščenost in visoka stopnja osebne svobode. Vsakršna prepoved, ukaz, kontrola ali samokontrola takoj prekinejo proces. Ukvarja se s spreminjanjem vzorcev. Z vzorci mislimo na ureditev informacij na spominski površini, ki predstavlja naš razum. Vzorec je ponavljajoče se zaporedje nevtralnega delovanja. V praksi je vzorec katerikoli ponavljajoči se koncept, ideja, misel, podoba. Namesto, da bi vzeli vzorec in ga razvili, kot je navada pri vertikalnem razmišljanju, se z lateralnim razmišljanjem trudimo razviti in na novo sestaviti vzorec tako, da zadeve povežemo na drugačen način. Namen je poiskati boljše in učinkovite vzorce. Ideja, ki je bila nekoč tako zelo učinkovita, morda danes ni več koristna, vendar pa se je trenutna ideja razvila neposredno iz stare in zastarele ideje.

Lateralno razmišljanje je odnos do informacij in metoda za uporabo le-teh. Upošteva posamezne načine gledanja na stvari kot koristne, toda ne kot edine in absolutne. Torej priznava koristnost vzorca, a ne kot neizogibnega, temveč kot enega od načinov, kako sestaviti stvari. Poleg tega, da gre za odnos, je lateralno razmišljanje tudi poseben način uporabe informacij, da bi spremenili vzorec. Informacij ne uporabljamo zaradi njih samih, ampak zaradi njihovega učinka. Ta način uporabe podatkov je usmerjen naprej in ne nazaj (ne zanimajo nas razlogi, ki so nas pripeljali do sem, pač pa nas zanima učinek, ki lahko sledi iz njihove uporabe). Poznamo tri orodja lateralnega razmišljanja, in sicer: izzivanje, povzemanje koncepta in provociranje (de Bono, 2006).

2.2.3 Proces kreativnega reševanja problemov

Proces kreativnega reševanja problemov poteka v štirih fazah:

1. definiranje problema,
2. zbiranje informacij,
3. generiranje idej,
4. evalvacija idej.

Prvi korak definiranja problema je ugotavljanje vedenja, s katerimi problem, za katerega iščemo rešitev, prepoznamo in ga natančno določimo.

Naslednji korak je zbiranje informacij. Drugi korak zavzema vse možne dejavnosti, ki so povezane z aktivnim iskanjem in s pridobivanjem podatkov v zvezi s problemom.

Tretji korak je generiranje idej, s katerim želimo ustvariti čim več povezav med prej izbranimi rešitvami problema ter našim problemom. Pri tem je zaželeno, da posameznik uporabi različne tehnike kreativnega mišljenja.

V zadnjem koraku, imenovanem evalvacija idej, rešitve oziroma ideje kritično ocenimo in izberemo, tisto, ki je glede na naš problem najbolj ustrezna (Mumford, 2012).

2.3 TEHNIKE KREATIVNEGA MIŠLJENJA

Kreativnost je mogoče pospešiti vsaj do neke mere. Miselni mehanizem za povečanje kreativnosti lahko spodbudimo, da lahko ustvari čim več tvornih idej. Ustvarjalen človek mora biti zmožen domisliti se najbolj nenavadnih kombinacij – takih, ki niso zapisane v nobenem programu – da iz navidezno kompleksne naloge producira novo, najbolj enostavno rešitev (Likar et al., 2002).

Tehnike kreativnega razmišljanja (tudi tehnike ustvarjalnega mišljenja) so načini, ki spodbujajo posameznika k tvorjenju idej (Pečjak, 1989). Druga definicija pravi, da so to sistematični postopki ali poti, ki spodbujajo proces učenja v superviziji (Bogataj, 2004). S kreativnostjo in z novimi znanji najdemo nove načine iskanja rešitev, ki jih potrebujemo za reševanje nalog, ki so pogosto izven polja lastnih izkušenj. K temu pristopimo sistematsko, z metodami, ki nam olajšajo iskanje novih rešitev. Izvajanje tehnik kreativnega mišljenja nam z usposabljanjem in izkušnjami znatno poveča učinkovitost poiskanih rešitev (Boštinar, 2016).

Izvajamo jih lahko skupinsko ali individualno. Prednost skupinskega dela je, da udeleženci spodbujajo drug drugega k večji kreativnosti in producirajo več ter izvirnejše ideje. Pri individualnem delu pa so ovire, ki izvirajo iz predsodkov, manjše, več je možnosti prilagajanja in ni treba čakati na druge ljudi, saj jih lahko koristimo kadarkoli. Tehnike kreativnega razmišljanja vzbudijo kreativnost v osebah, ki jo imajo v sebi, a je ne znajo ali ne morejo sprostiti. Ne učijo kreativnosti oseb, ki jim to ne leži, saj le kažejo bližnjice in odstranjujejo ovire. Ne delajo čudežev, saj z njimi večinoma prihajamo do majhnih idej, ki nam olajšujejo delo in življenje (Likar et al., 2002).

2.4 KREATIVNOST V ŠOLAH

Kreativnost je ključna za ustvarjanje dodatne vrednosti v današnjem času in prostoru. Različni potenciali ustvarjalnosti niso aktivirani, ker nimajo učinkovitega raziskovalno-razvojnega področja, podpornih ustanov z razvito mrežo spodbudnega ustvarjalnega okolja in šolskega sistema, ki se že od vrtca naprej daje mladim osnovne nastavke za razvoj kompetenc kreativnosti (Cankar et al., 2011).

Za slovenske šole je značilen tako imenovani »zaprt« pouk, ki ne spodbuja posameznikove kreativnosti. Pri pouku so še vedno prisotni stari načini delovanja, strah pred izpostavljanjem in enosmerno razmišljanje. Učitelji se doumevajo kot edini posredovalci znanja in odločajo, kaj je prav in kaj ni (Cankar et al., 2011). Premalo je poudarka na divergentnem in lateralnem razmišljanju, nove ideje in rešitve bi bilo treba bolj spodbujati (Burke, 2007).

Likar (2004) je ugotovil, da je pri petih letih ustvarjalnih 90 % otrok. Ta delež se devetkrat zmanjša pri sedemnajstih letih, ko je ustvarjalnih le še 10 % najstnikov. V nadaljnjih letih se odstotek zmanjša na 5 %. Zaradi teh dejstev Likar (2004) meni, da bi morali spodbujati ustvarjalnost že v mlajših letih z ustreznimi tehnikami in metodami dela. S tem se strinjajo tudi tuje študije Chella et al. (1991). Kljub ustrezno postavljenim ciljem se lahko zaradi nezadovoljivega interesa učiteljev za spodbujanje kreativnosti učencev ta prizadevanja uničijo (Popp in Vidmar, 2004). Pergar-Kuščarjeva (1999) je v svoji raziskavi ugotovila, da se je kreativnost pri razredih, ki so imeli ustvarjalne učitelje, povečala od začetka do konca šolskega leta, pri neustvarjalnih učiteljih pa se je zmanjšala. Tudi Barron (1969) meni, da se z neugodno razredno klimo izgubi veliko ustvarjalnih potencialov. Ustvariti je torej treba okolje, v katerem prevladujejo skupinsko delo, spodbuda, medsebojno sodelovanje, enakopravnost, izvirnost in motivacija (Likar, 2004).

Naša družba naj bi se iz informacijske spremenila v ustvarjalno (Florida, 2002). Številni avtorji (Kelley in Littman, 2005; Meinel in Leifer, 2011) poudarjajo pomembnost ustvarjalnega reševanja problemov. Večina članic Evropske unije skuša vplesti v šolski sistem več ustvarjalnih spodbud (Eurydice, 2012), države, kot so Irska, Velika Britanija in Finska, pa že imajo spodbujanje razvijanja kompetence kreativnosti vključeno v osnovnošolski sistem (Hytti et al., 2002).

2.5 KREATIVNOST V GOSPODARSTVU

Kreativnost je izrednega pomena za napredek v organizacijah in podjetjih, posledično pa tudi za napredek v družbi. Ena izmed temeljnih konkurenčnih prednosti vsakega podjetja na trgu je inovativni pristop, ki prispeva k večji opaznosti in priljubljenosti na trgu.

Na socialni ravni lahko kreativnost vodi k novim spoznanjem in odkritjem v znanosti, umetnosti ali socialnih programih. V ekonomiji pa k novim produktom in storitvam, ki ustvarjajo nova delovna mesta. Kreativnost in inovativnost sta temeljni dejavnosti za rast in delovanje vseh vrst organizacij, od poslovnih, vladnih do neprofitnih.

Do leta 2020 se bo 35 % znanj, veščin in spretnosti, ki jih danes štejemo kot pomembne, spremenilo. Tudi kreativno razmišljanje naj bi postalo pomembnejše. 2015 je bila kreativnost na 10. mestu najpomembnejših kompetenc za zaposlitev, v letu 2020 naj bi se povzdignila na 3. mesto. (<http://reports.weforum.org/future-of-jobs-2016/>)

in 2020

1. Complex Problem Solving
2. Critical Thinking
3. Creativity
4. People Management
5. Coordinating with Others
6. Emotional Intelligence
7. Judgment and Decision Making
8. Service Orientation
9. Negotiation
10. Cognitive Flexibility

in 2015

1. Complex Problem Solving
2. Coordinating with Others
3. People Management
4. Critical Thinking
5. Negotiation
6. Quality Control
7. Service Orientation
8. Judgment and Decision Making
9. Active Listening
10. Creativity

Slika 1: Prikaz 10 najpomembnejših veščin delojemalca leta 2015 in leta 2020.

Slovenija ima poleg drugih najrazvitejših držav, po raziskavi GEM, inovacijsko gospodarstvo. To pomeni, da je inoviranje ključni dejavnik za nadaljnjo rast gospodarstva. (<https://www.gemconsortium.org/>)

3 METODOLOGIJA DELA

Za namen raziskave sva uporabili dve metodi. Prva je bila poskus, s katerim sva ugotavljali učinkovitost tehnik kreativnega mišljenja. Drugi del pa je obsegal anketiranje dijakov Gimnaziji Celje - Center od 1. do vključno 4. letnika in anketiranje profesorjev, vseh teh programov na Gimnazije Celje-Centern(gimnazija, umetniška gimnazija, predšolska vzgoja).

3.1.1 Delavnice kreativnega mišljenja

3.1.1.1 Udeleženci

Tečaja se je udeležilo deset gimnazijcev 2. letnika: sedem deklet in trije fantje. V kontrolni skupini je bilo enako število deklet in fantov 2. letnika z enakim učnim uspehom.

Preglednica 1: Prikaz vzorca eksperimentalne in kontrolne skupine v številu (N) in odstotnem deležu (%) anketirancev

	Moški N (%)	Ženske N (%)	Skupaj N (%)
Eksperimentalna skupina	3 (30)	7 (70)	10 (100)
Kontrolna skupina	3 (30)	7 (70)	10 (100)

3.1.1.2 Pripomočki

Na delavnicah sva izvajali vaje lateralnega in ustvarjalnega mišljenja de Bona po njegovih monografijah Lateralno razmišljanje (2006), Naučiti svojega otroka razmišljati (2016) in Kako imeti ustvarjalne ideje: 62 vaj za razvijanje lastnega uma (2016) z dovoljenjem Nastje Mulej, licencirane trenerke de Bonovih orodij kreativnega razmišljanja. Prav tako sva izvedli nekaj drugih vaj ustvarjalnega mišljenja in sicer: brainstorming (nevihto možganov), 6-3-5 brainwriting (možgansko zapisovanje) Bernda Rohrbacha (1968), metodo prisilnih povezav in metodo Walta Disneyja.

Rezultate testa kreativnega razmišljanja sva obdelali v programu Microsoft Excel in rezultate prikazali kot grafe števil zapisanih idej prvega in drugega testa vsakega posameznega udeleženca poskusa.

3.1.1.3 Postopek

Izvedli sva 8 delavnic, ki so potekale na GCC po pouku od 3. do 31. januarja 2019. Vsaka delavnica je trajala 60 minut. Za izvedbo v januarju sva se odločili, ker sva

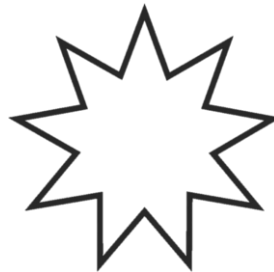
predvidevali, da bo za učence to najmanj obremenjujoče, saj je večina dijakov že končala ocenjevanje znanja v polletju.

Dijaki so dvakrat reševali težavnostno enak test, na podlagi katerega sva sklepali o učinkovitosti delavnic. Prvič so test rešili pred prvo delavnico, drugič pa so test reševali po koncu delavnic. Kontrolna skupina je rešila enake teste 7. januarja 2019 in 5. februarja 2019.

3.1.1.4 Test kreativnega mišljenja

Test kreativnega razmišljanja je bil sestavljen iz treh nalog:

1. V prvi nalogi so morali dijaki razmisliti o drugačni rabi vsakdanjih predmetov. Pri začetnem testu so dijaki razmislili o različnih rabah *jedilne žlice*, pri končnem testu pa o različnih rabah *jedilnega noža*.
2. V drugi nalogi so razmislili, kaj je dobrega na tem, *da ste izgubili 50 EUROV, ki ste jih imeli v hlačnem žepu*, pri končnem poskusu pa na tem, *da vaš sošolec vsako jutro zamudi pol ure v šolo*.
3. V tretji nalogi so morali zapisati vse, kar bi lahko predstavljal »*oblaček*«, pri končnem poskusu pa vse, kar bi lahko predstavljala »*zvezda*«.

Slika 2: Kaj je na sliki?

Naloge smo časovni omejili, za vsako nalogo so dijaki imeli na voljo tri minute.

3.1.2 Anketa

3.1.2.1 Udeleženci

Po zaprtju spletnih strani z anketama je bilo ustrezno rešenih 362 anket, od tega jih je rešilo 332 dijakov in 30 profesorjev. Gimnazija Celje - Center je šola z 927 dijaki in 80 profesorji. To pomeni, da je anketo rešilo 35,8 % učencev in 37,5 % profesorjev. Razlog za nizek odstotek moških anketirancev (10 % in 20 %), bi bil lahko, da je na GCC razmeroma malo moške populacije v primerjavi z žensko. Na šoli je med 927

dijaki le 158 fantov, kar predstavlja 17 % celotne populacije, med 80 profesorji pa poučuje 17 moških, kar predstavlja 21,3 % populacije. Preglednica 2 prikazuje vzorec anketirane populacije v številu in odstotnem deležu.

Preglednica 2: Prikaz vzorca anketirane populacije v številu (N) in odstotnem deležu (%) anketirancev

	Moški N (%)	Ženske N (%)	Skupaj N (%)
Dijaki	32 (10)	293 (90)	325 (98) ²
Profesorji	6 (20)	24 (80)	30 (100)

Preglednica 3 prikazuje vzorec anketiranih dijakov glede na letnik in program.

Preglednica 3: Prikaz vzorca anketiranih dijakov po letnikih in programih v številu (N) in odstotnem deležu (%)

	Splošna gimnazija N	Umetniška gimnazija N	Predšolska vzgoja N	Skupaj N (%)
1. letnik	52	10	34	95 (29)
2. letnik	31	24	68	123 (37)
3. letnik	18	7	49	74 (22)
4. letnik	21	7	10	37 (11)
Skupaj št. (%)	122 (37)	47 (14)	161 (49)	329 (99) ³

Preglednica 4 prikazuje vzorec anketiranih profesorjev glede na spol in leta poučevanja.

Preglednica 4: Prikaz vzorca profesorjev po številu let poučevanja in spolu v številu (N) in odstotnem deležu (%)

Število poučevanja	let	Moški N	Ženske N	Skupaj N (%)
0–3		0	1	1 (3)
4–6		0	2	2 (7)
7–18		2	9	11 (36)
19–30		2	6	8 (27)
30 ali več		2	6	8 (27)
Skupaj		6	24	30 (100)

Leta delovnih izkušenj smo razdelili po Hubermanovem modelu učiteljevega profesionalnega razvoja.

² 2 % dijakov se ni opredelilo po spolu.

³ 1 % dijakov se ni opredelilo po letniku in smeri izobraževanja.

3.1.2.2 Pripomočki

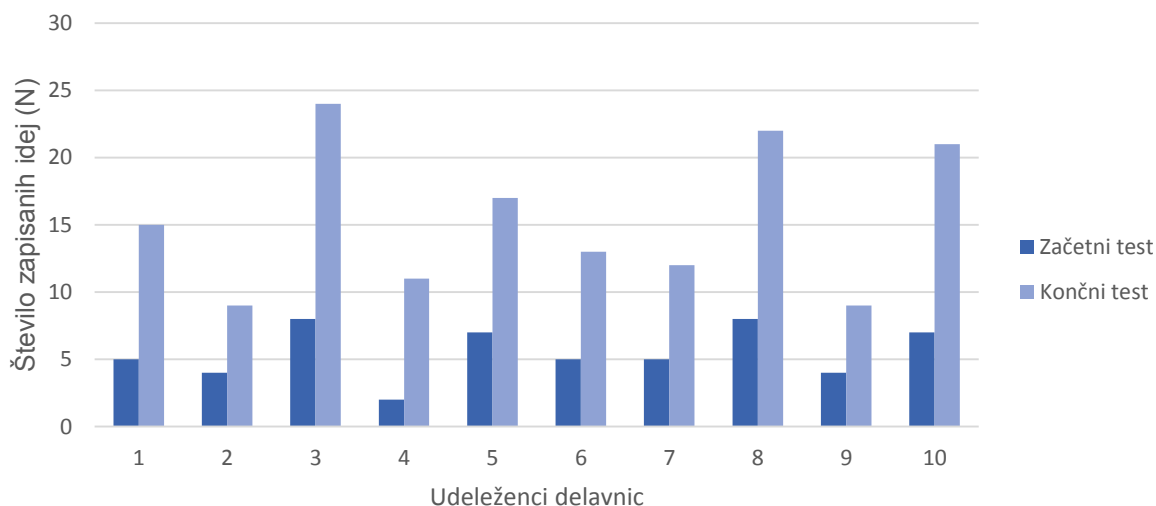
Za spletno obliko vprašalnika smo se odločili zaradi lažje obdelave podatkov in lažjega posredovanja anket. Spletno mesto 1ka smo izbrali, ker je brezplačno in preprosto za uporabo.

3.1.2.3 Postopek

Podatke smo zbirali med 23. in 30. januarjem 2019. Vprašalnik smo posredovali anketirancem v spletni obliki. Dijakom smo po gmailu poslali spletni naslov <https://www.1ka.si/a/191908>, profesorjem pa <https://www.1ka.si/a/196641>, na katerih so lahko izpolnili anketo.

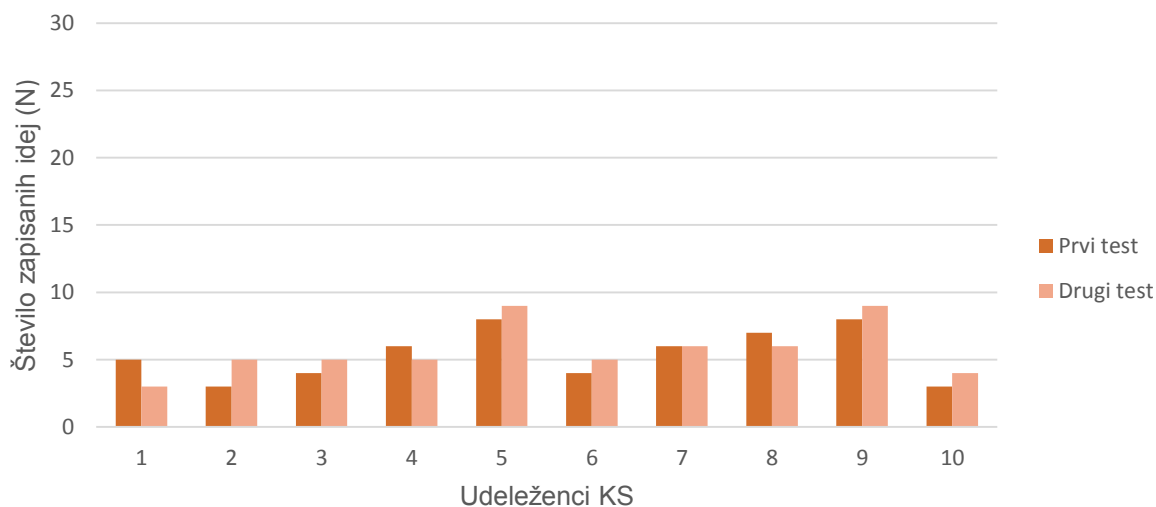
4 REZULTATI

4.1 REZULTATI DELAVNIC KREATIVNOSTI

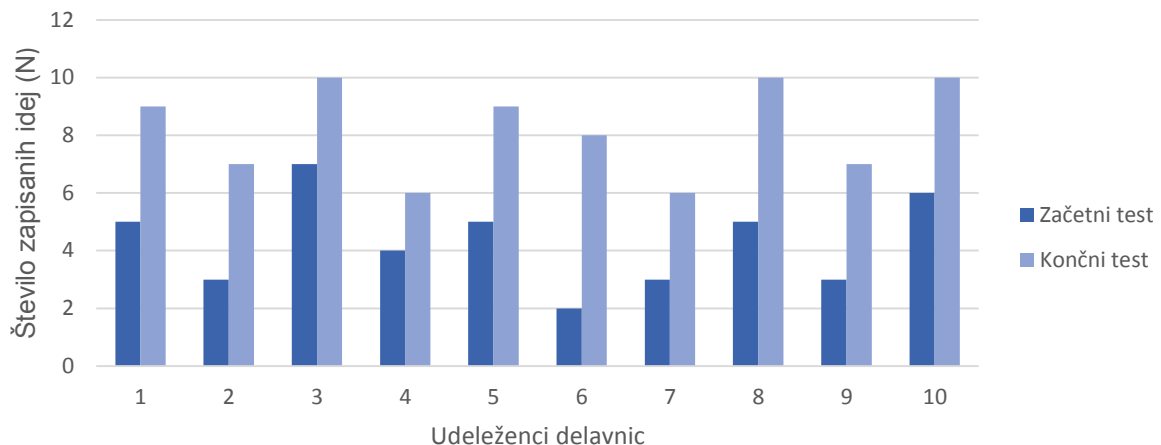
Graf 1: Prikaz rezultatov 1. naloge testa udeležencev delavnic kreativnega mišljenja v številu zapisanih idej (N)

Iz grafa 1 je razvidno, da so vsi udeleženci reševali prvo nalogo bolje po končanih delavnicah. Največ idej je zapisal udeleženec 3 (24), ki je tudi najbolj napredoval (napisal je 16 idej več kot na začetku). Sledita mu udeleženec 8 (22 zapisanih idej) in 10 (21 zapisanih idej), ki sta oba ustvarila 14 idej več kot na začetku delavnic. Najmanjši napredek sta pokazala udeleženca 2 in 9, ki sta oba na končnem testu zapisala 5 idej več kot na začetku.

Graf 2: Prikaz rezultatov 1. naloge testa kontrolne skupine (KS) v številu zapisanih idej (N)

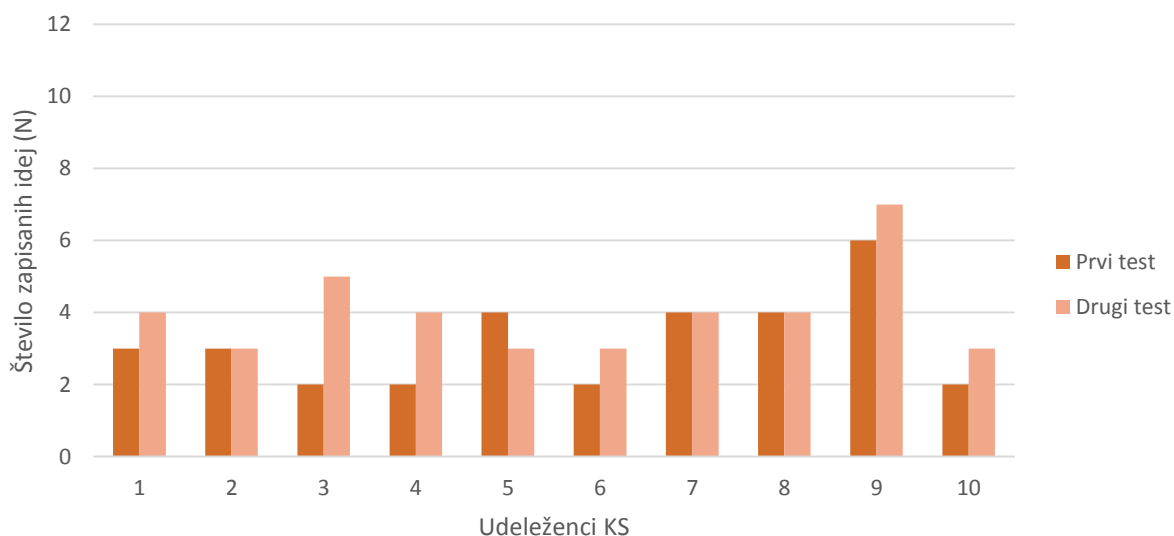
Kot lahko razberemo iz grafa 2, so udeleženci KS (1, 4, 8) drugi test rešili slabše kot prvi. Udeleženec KS 1 je zapisal dve ideji manj kot na prvem testu, udeleženca KS 4 in 8 pa eno idejo manj. Udeleženec KS 7 je na obeh testih zapisal 6 idej. Večina preostalih udeležencev KS (3, 5, 6, 9, 10) je drugič napisala eno idejo več. Udeleženec KS 2 je edini zapisal dve ideji več kot prvotno.

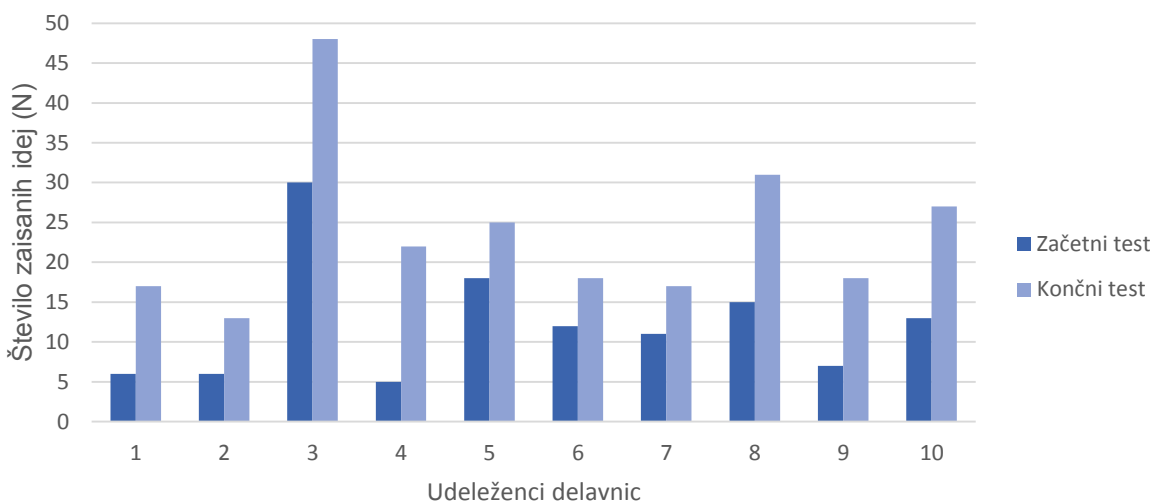
Graf 3: : Prikaz rezultatov 2. naloge testa udeležencev delavnic kreativnega mišljenja v številu zapisanih idej (N)

Graf 3 nam pove, da so udeleženci drugo nalogo na končnem testu reševali bolje kot na začetnem. Najbolje so se odrezali udeleženci 3, 8 in 10, ki so vsi zapisali 10 idej. Sledita udeleženca 1 in 5 z devetimi idejami, nato udeleženec 8, ki je najbolj napredoval. Napisal je 8 idej, kar je 6 več kot na začetnem testu. Udeleženca 2 in 9 sta oba zapisala 7 idej, udeleženca 4 in 6 pa 6 idej.

Na grafu 4 lahko vidimo, da so trije udeleženci KS (2, 7, 8) zapisali enako število idej v obeh testih. Udeleženci KS 1, 6, 9 in 10 so zapisali eno idejo več v drugem testu, udeleženec KS 5 pa idejo manj. Udeleženec KS 3 je zapisal 3 ideje več na drugem testu, udeleženec KS 4 pa 2 več.

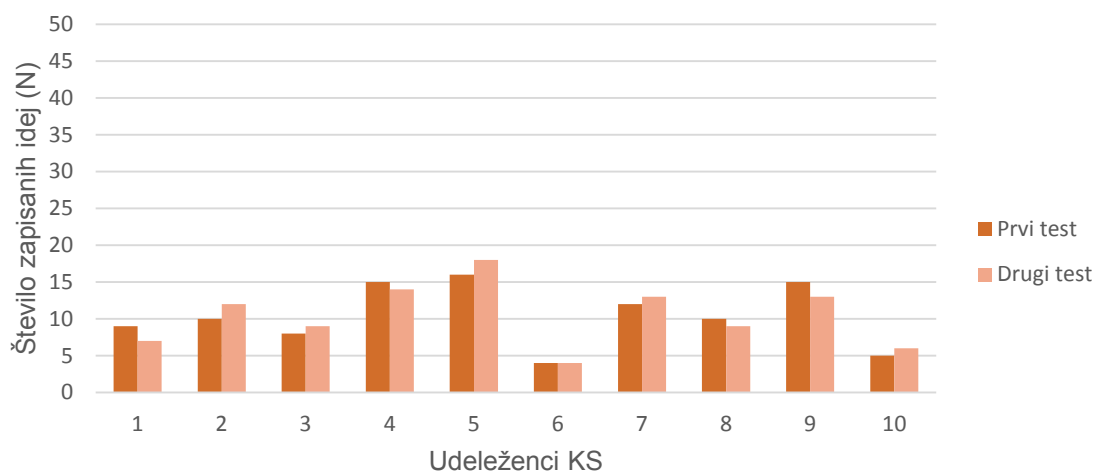

Graf 4: Prikaz rezultatov 2. naloge testa kontrolne skupine (KS) v številu zapisanih idej (N)

Graf 5: Prikaz rezultatov 3. naloge testa udeležencev delavnic kreativnega mišljenja v številu zapisanih idej (N).

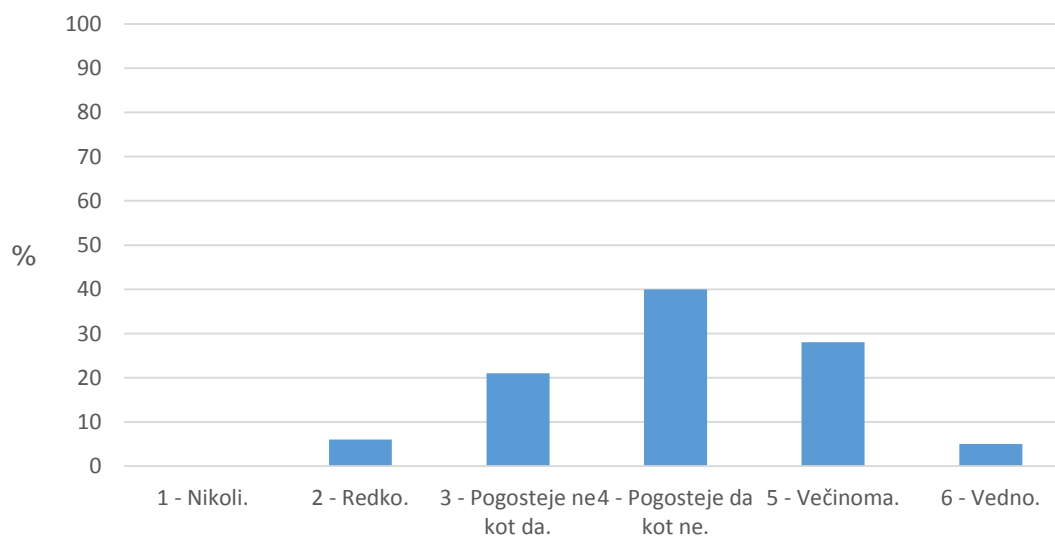
Iz grafa 5 je razvidno, da so tretjo nalogo vsi udeleženci reševali bolje na končnem testu. Največ idej je imel zapisanih udeleženec 3 (48 idej), sledil je udeleženec 8 z 31 idejami, 10 s 27 idejami in 5 s 25 idejami. Najbolj je napredoval (poleg udeleženca 3) udeleženec 4 (zapisal je 17 idej več kot pred začetkom delavnic). Najmanjša razlika med številom zapisanih idej v začetnem in končnem testu je bila pri udeležencema 6 in 7 (6 idej). Najmanj idej je zapisal udeleženec 2 (13 idej). Udeleženca 1 in 9 sta po koncu delavnic zapisala 11 idej več.

Graf 6: Prikaz rezultatov 3. naloge testa kontrolne skupine (KS) v številu zapisanih idej (N)

Kot vidimo v grafu 6, je polovica udeležencev KS (2, 3, 5, 7, 10) zapisala na drugi test več idej kot na prvega. Udeleženca KS 2 in 5 dve ideji več, 3, 7 in 10 pa eno več. Udeleženec KS 6 je napisal enako število idej na obeh testih. Udeleženca KS 1 in 9 sta na drugem testu zapisala dve ideji manj kot na prvem, 4 in 8 pa idejo manj. Največ idej je zapisal udeleženec KS 5 (18 idej), najmanj pa udeleženec KS 6 (na obeh testih 4 ideje).

4.2 REZULTATI ANKETIRANIH DIJAKOV

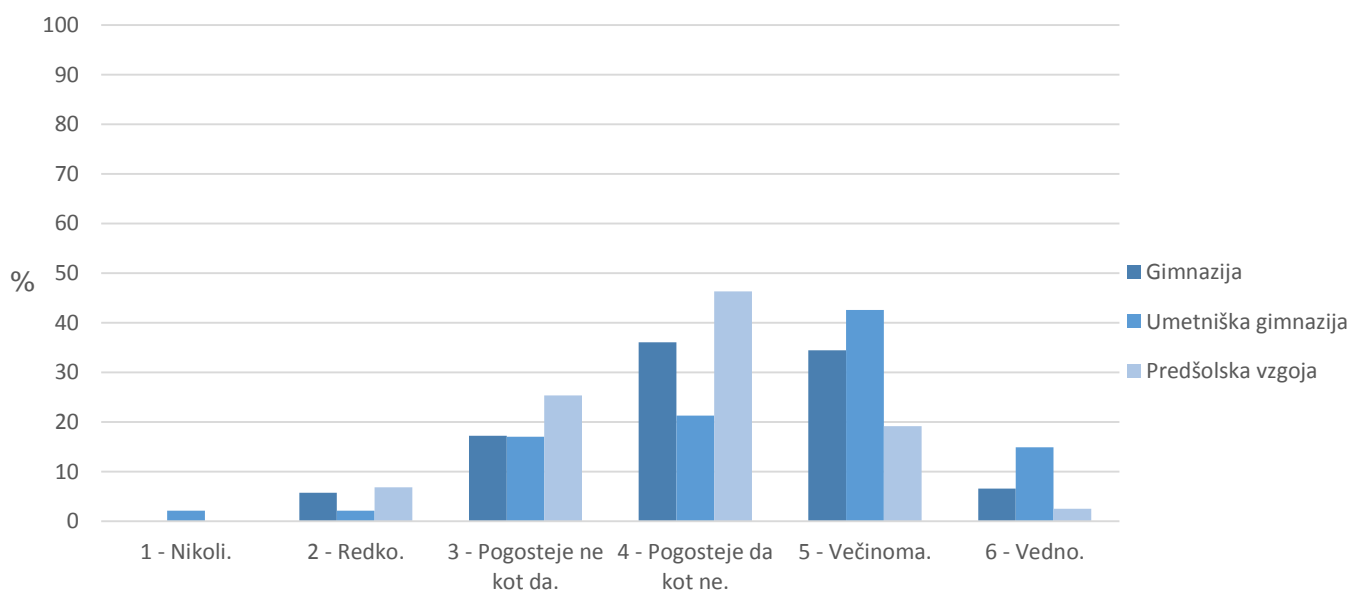

Graf 7: Deleži odgovorov dijakov v %, na vprašanje, kako ocenjujejo svojo kreativnost

40 % dijakov zase ocenjuje, da so pogosteje kreativni kot ne. 28 % se jih ocenjuje, da so večinoma kreativni, le 5% pa se je ocenilo, da so kreativni vedno. 21 % dijakov

se ocenjuje, da so kreativni pogosteje ne kot da. 6 % dijakov misli, da so kreativni le redko. Noben (0 %) dijak pa se ne ocenjuje kot nekreativnega.

Na vprašanje, kaj jim pomeni »biti kreativen«, je večina dijakov odgovorila, da si originalen. Kreativnost jim predstavlja domišljija in iznajdljivost. Pomeni jim pot do velikega števila idej in da lahko probleme lažje in hitreje rešiš. Predstavlja jim umetniško, prosto izražanje. Pokazatelj kreativnosti jim je veliko obšolskih dejavnosti in hitro reševanje problemov.

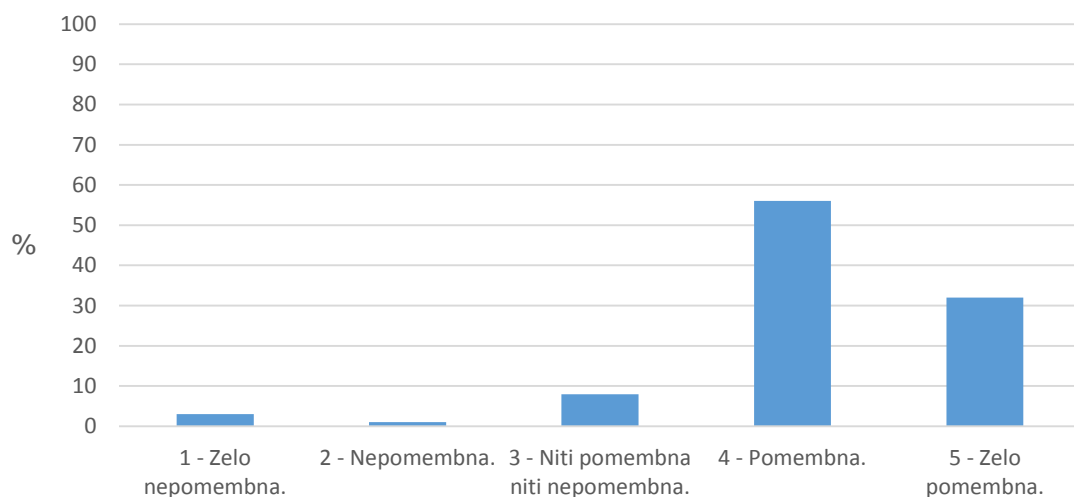

Graf 8: Deleži odgovorov dijakov v %, na vprašanje, kako ocenjujejo svojo kreativnost po programih

Večina gimnazijcev meni, da so kreativni pogosteje da kot ne (36 %) ali večinoma (34 %). Nihče (0 %) ne misli, da niso kreativni nikoli, 6% jih meni, da so kreativni redko. 17 % gimnazijcev se označuje kot kreativne pogosteje ne kot da, 7 %, kot kreativne vedno.

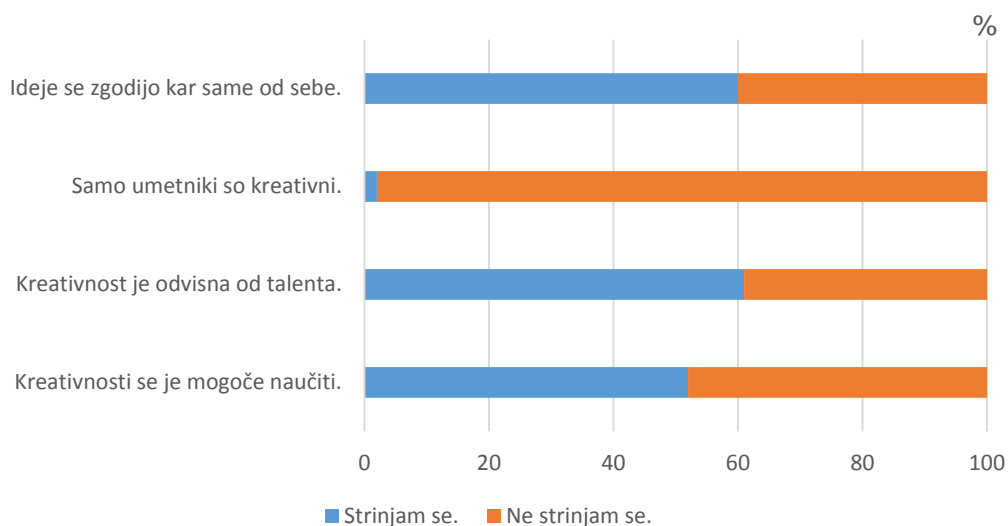
43 % dijakov umetniške gimnazije se ocenjuje kot kreativne večinoma, 21 % kot kreativne pogosteje da kot ne in 15 % kot kreativne vedno. 17 % jih meni, da so kreativni pogosteje ne kot da in 2 % da so kreativni redko in nikoli.

Skoraj polovica (46 %) dijakov predšolske vzgoje meni, da so kreativni pogosteje da kot ne, 25 % pogosteje ne kot da. 19,1 % se jih ocenjuje kot kreativne večinoma, 7 % redko in 2 % kot vedno. Nihče (0 %) ne meni, da niso kreativni nikoli.

Graf 9: Delež odgovorov dijakov v %, na vprašanje, kako pomembna se ti zdi kreativnost pri pouku/pri delu/v življenju

Dijaki v večini (56 %) ocenjujejo kreativnost kot pomembno pri pouku/delu/v življenju. Zelo pomembna se zdi 32 % vprašanim dijakom. 1 % dijakov se zdi nepomembna, 3 % pa zelo nepomembna. 8 % dijakov nima mnenja.

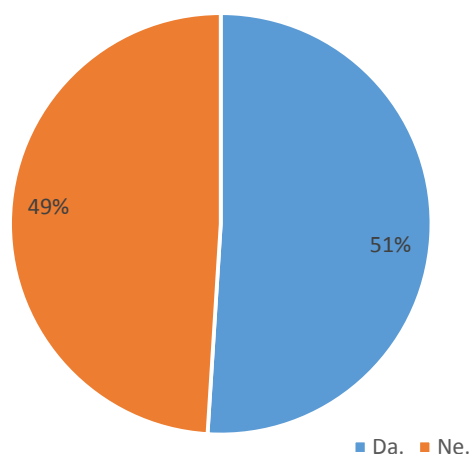
Graf 10: Delež odgovorov dijakov v %, na vprašanje, ali se strinjajo oziroma ne strinjajo z naslednjimi trditvami

Dijake smo vprašali, ali se strinjajo s trditvijo, da se je kreativnosti možno naučiti. 52 % vprašanih se s trditvijo strinja, 48 % pa ne.

61 % vprašanih dijakov meni, da je kreativnost odvisna od talenta. Preostalih 39 % dijakov trditev zavrača.

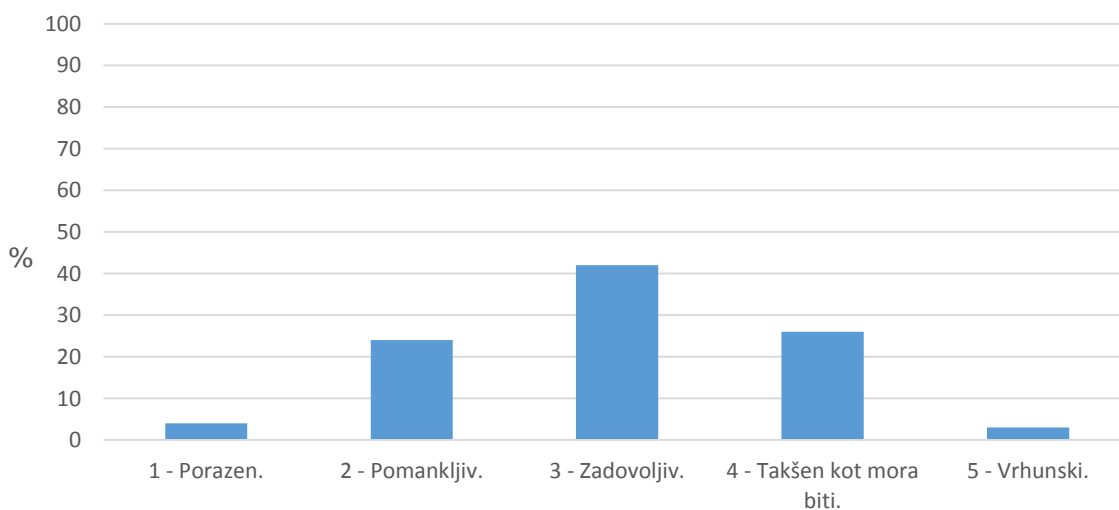
Da so samo umetniki kreativni, meni 2 % anketiranih dijakov, kar 98 % pa, da niso samo umetniki kreativni.

60 % dijakov meni, da se ideje zgodijo same od sebe, le 40 % anketiranih dijakov meni, da se ideje ne zgodijo same od sebe.

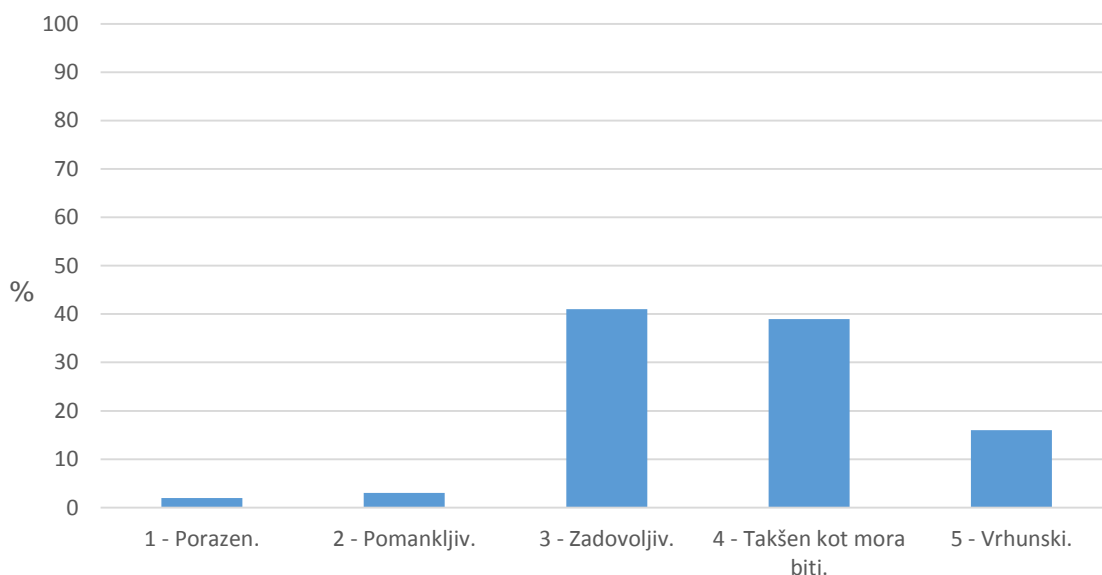
Graf 11: Delež odgovorov dijakov v %, na vprašanje, ali bi bili pripravljeni biti v šoli uro več, da se priučijo kreativnega razmišljanja

Polovica dijakov (51 %) je pripravljenih ostati v šoli eno uro več, da bi se priučili kreativnega mišljenja.

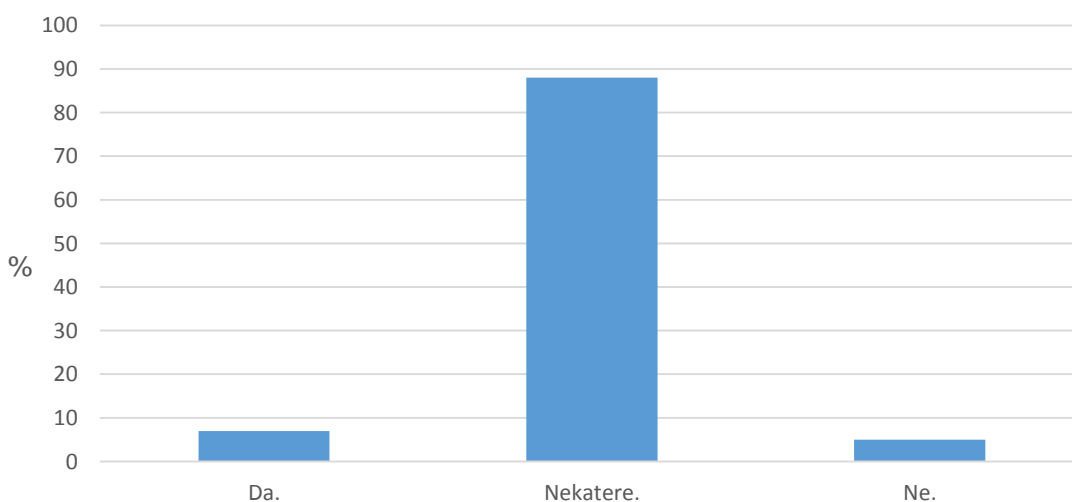
Graf 12: Delež odgovorov dijakov v %, na vprašanje, kakšen je po njihovem mnenju poudarek na kreativnosti pri pouku na GCC

Ko smo dijake vprašali, kako bi označili poudarek na kreativnosti pri pouku, jih je 42 % odgovorilo, da se jim zdi zadovoljiv. 26 % dijakov meni, da je poudarek na kreativnosti med poukom pomanjkljiv, 4 % da je porazen. 27 % dijakov ocenjuje, da je poudarek na kreativnosti takšen, kot mora biti, 3 % dijakom se zdi vrhunski.

Graf 13: Delež odgovorov dijakov v %, na vprašanje, kakšen je po njihovem mnenju poudarek na kreativnosti pri obšolskih dejavnostih na GCC

Večini dijakov se zdi poudarek na kreativnosti pri obšolskih dejavnostih zadovoljiv (41 %), takšen kot mora biti (39 %), ali celo vrhunski (16 %). 2 % dijakov ga zaznavata kot poraznega, 3 % kot pomanjkljivega.

Graf 14: Delež odgovorov dijakov v %, na vprašanje ali bi ocenili profesorje na GCC kot kreativne

5 % vprašanih dijakov profesorjev na GCC ne bi ocenilo kot kreativne, 7 % dijakov pa meni, da so vsi profesorji kreativni. Največji del (88 %) dijakov meni, da so kreativni samo nekateri profesorji.

Dijake smo povprašali, kateri profesorji se jim zdijo najbolj kreativni. Ker se na GCC izvajajo trije programi, so tudi predmetniki in profesorji zelo različni.

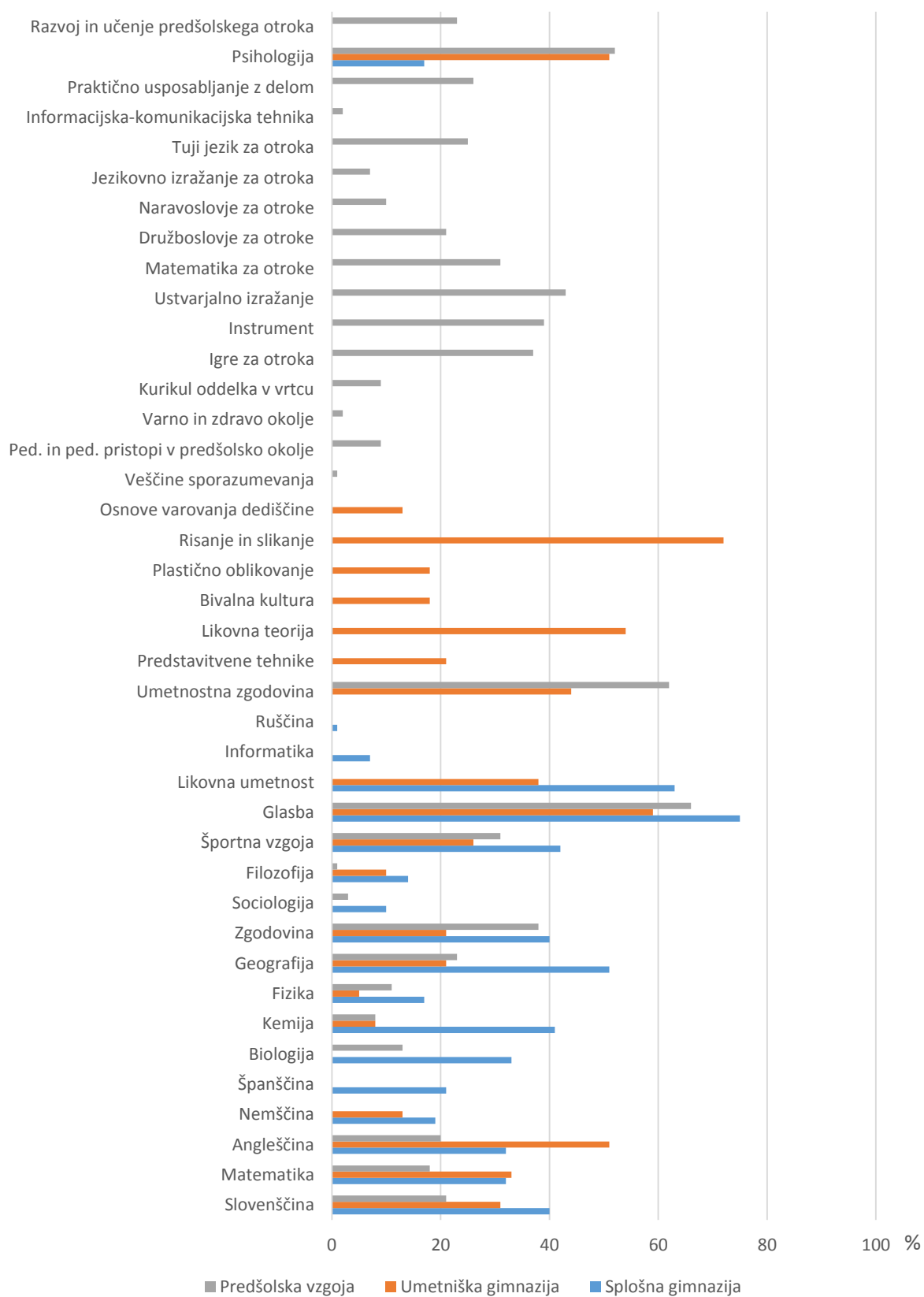
Gimnazijci kot najbolj kreativne dojemajo profesorje glasbe (74 %) in profesorje likovne umetnosti (63 %). Za njimi so profesorji geografije (51 %) in profesorji športne vzgoje (42 %). 40 % dijakov meni, da so kreativni tudi profesorji slovenščine, zgodovine in kemije. 33 % vprašanih dijakov bi ocenilo profesorje biologije, kot kreativne, 32 % profesorje matematike in angleščine. 21 % dijakov dojema kot kreativne profesorje španščine, 19 % pa profesorje nemščine. 17 % dijakov bi kot kreativne označili tudi profesorje fizike in psihologije. 14 % dijakov misli, da so kreativni profesorji filozofije, 10 % bi označilo kot kreativne profesorje sociologije, 7 % profesorje informatike.

Dijaki umetniške gimnazije kot najbolj kreativne dojemajo profesorje risanja in slikanja (72 %), sledijo jim profesorji glasbe (59 %), profesorje likovne teorije (54 %) in profesorji psihologije in angleščine (51 %). 44% vprašanih bi označilo profesorje umetnostne zgodovine kot kreativne, 38 % profesorje likovne umetnosti. 33 % dijakov meni, da so profesorji matematike kreativni, 31 % pa, da so kreativni profesorje slovenščine. Sledijo jim profesorji športne vzgoje s 26 %. 21 % dijakov meni, da so kreativni profesorji geografije, zgodovine in predstavitvenih tehnik. 18 % dijakov meni, da so profesorji bivanjske kulture, plastičnega oblikovanja kreativni. Profesorje nemščine in osnov varovanja dediščine bi za kreativne ocenilo 13 % dijakov.

Dijaki predšolske vzgoje kot najbolj kreativne dojemajo profesorje glasbe (66 %), sledijo jim profesorji umetnosti (63 %), psihologije (52 %) in ustvarjalnega izražanja (43 %) in instrumenta (39 %). Sledijo jim profesorji zgodovine in iger za otroke (37 %).

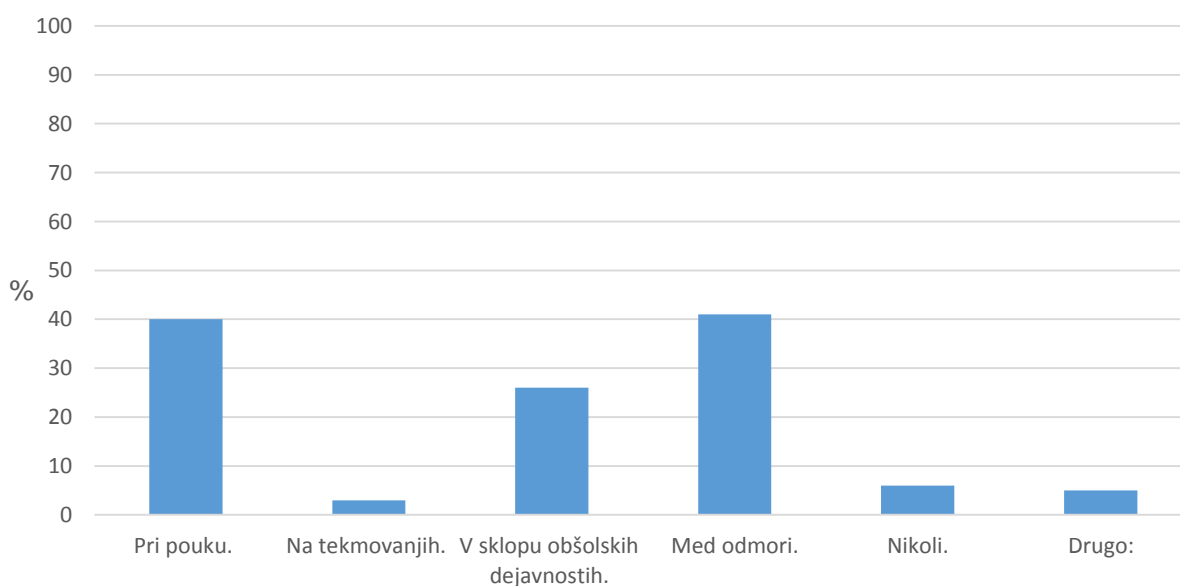
31 % dijakov meni, da so kreativni profesorji matematike za otroke in 32 %, da so kreativni profesorji športne vzgoje. 26 % dijakov označuje kot kreativne profesorje praktičnega usposabljanja, 25 % dijakov pa meni, da so kreativni profesorji tujega jezika za otroke. 23 % kot kreativne označuje profesorje geografije ter razvoja in

učenja predšolskih otrok, 20 % profesorje angleščine in slovenščine ter 21 % profesorje družboslovja za otroke in 18 % profesorje matematike.

Graf 15: Delež odgovorov dijakov v %, na vprašanje, katere profesorje zaznavajo kot kreativne

13 % dijakov ocenjuje profesorje biologije kot kreativne in 10 % profesorje naravoslovja za otroke in fizike. 38 % pa profesorje likovne umetnosti. 9 % dijakov meni, da so profesorji pedagogike in pedagoških pristopov v predšolsko okolje kreativni, 8 % pa tako meni za profesorje kemije in kurikulumu v vrtcu. Sledijo jim profesorji jezikovnega izražanja za otroke s 7 %, 35 dijakov meni, da so profesorji sociologije kreativni, 2 % profesorji informacijske-komunikacijske tehnike ter varnega in zdravega okolja.

Graf 16: Delež odgovorov dijakov v %, na vprašanje, kje so dijaki na GCC najbolj kreativni

41 % dijakov je najbolj kreativnih med odmori, 39 % pa pri pouku. 26 % dijakov je najbolj kreativnih v sklopu obšolskih dejavnosti, in sicer v glasbeni šoli, dekliškem pevskem zboru, pri MEPI-ju⁴, gledališču, odbojniki, plesnem krožku, filmskem krožku, Šlagersih⁵. 6 % dijakov na GCC ni nikoli kreativnih, 3 % so kreativni na tekmovanjih. Dijaki so poudarili, da so kreativni tudi pri likovnih predmetih in med poukom, ko si čas krajšajo z risanjem v zvezku ali pisanju dnevnika.

Dijaki menijo, da bi lahko šola bolj spodbujala kreativnost. V večini menijo, da bi morali povečati kreativnost pri pouku. Želeli bi imeti več svobode pri izbiri motivov in sodelovanja pri pouku. Kreativnost pri pouku bi povečali z več skupinskega dela in z manj učenja na pamet. Njihovo kreativnost bi povečali tudi z OIV⁶ in obšolskimi

⁴ Mednarodno priznanje mladih (<http://mepi.si/o-programu/>) 25. 2. 2016.

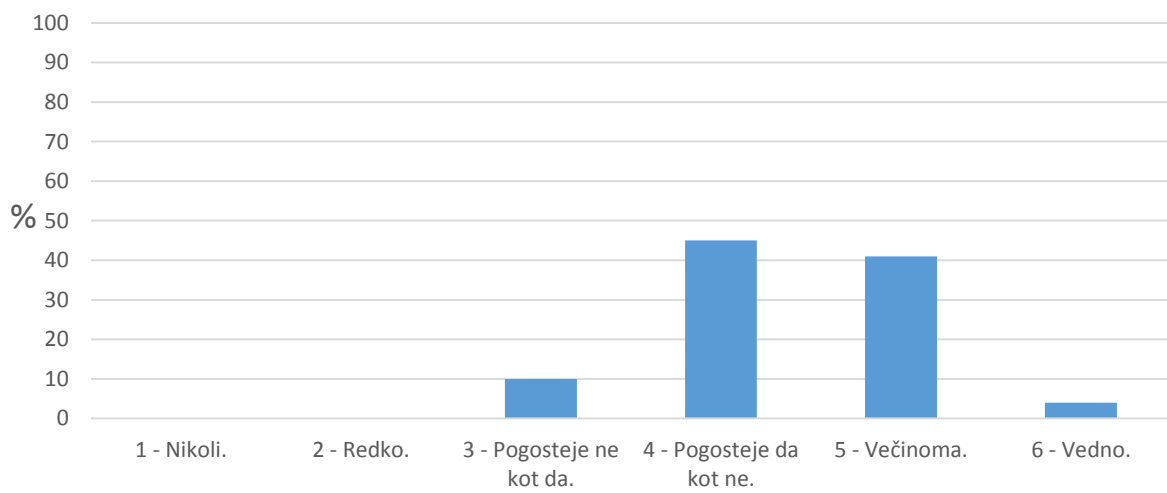
⁵ Glasbena skupina.

⁶ Obvezno izbirne vsebine.

delavnicami na to temo. Menijo, da bi lahko imeli na šoli tudi krožek in predavanja na temo kreativnega mišljenja.

4.3 REZULTATI ANKETIRANIH PROFESORJEV

Ker pa Gimnazije Celje - Center ne sestavljajo samo dijaki, smo anketirali tudi profesorje, saj imajo ključno vlogo pri spodbujanju dijakov na področju kreativnosti.

Graf 17: Delež odgovorov profesorjev v %, na vprašanje kako ocenjujejo svojo kreativnost

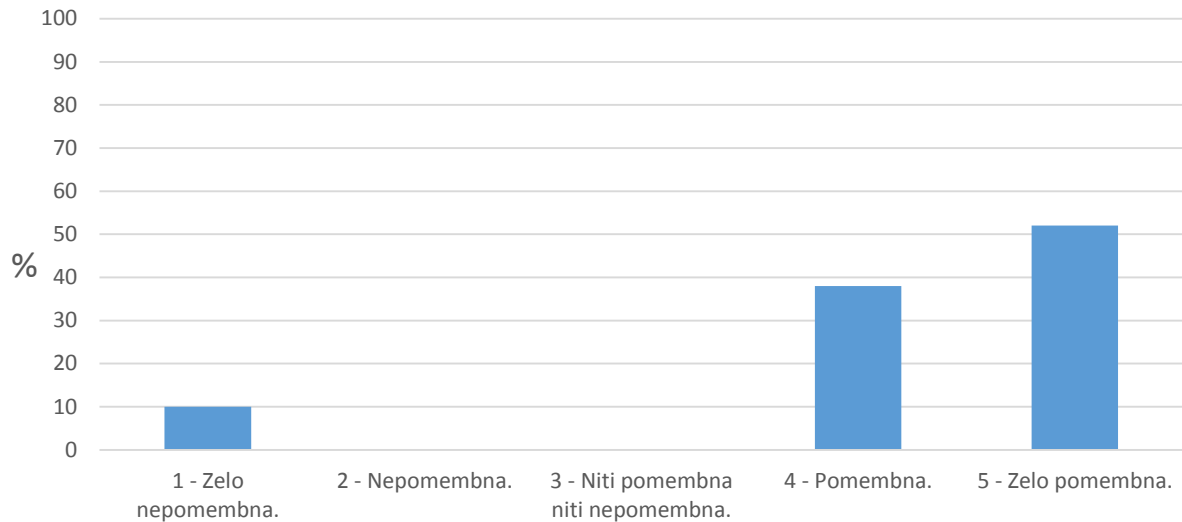
45 % profesorjev zase ocenjuje, da so pogosteje kreativni kot ne. 41 % se jih ocenjuje, da so večinoma kreativni, le 4 % se je ocenilo, da so kreativni vedno. 10 % profesorjev se ocenjuje, da so kreativni pogosteje ne kot da.

Ko smo profesorje vprašali, kaj za njih pomeni »biti kreativen«, so zapisali:

- »To je način, kako se soočiti z neko situacijo; na nov, drugačen način povezati neke informacije; vključiti in povezati čim več raznolikih dejavnikov v nekaj preprostega; izraziti "sebe" skozi svoja udejstvovanja.«
- »Sposobnost ustvarjanja novega, drugačnega, kar ima neko vrednost. Tudi sposobnost prilagajanja za učinkovitejše iskanje rešitev.«
- »Iskati vedno nove rešitve za probleme, ki jih prinaša vsakdan, in ustvarjati izvirno lastno življenjsko pot, ki me izpolnjuje, vključuje ljudi okoli mene in omogoča naučiti se vedno nekaj novega, kar naredi življenje lepo.«
- »Kreativen je nekdo, ki uresničuje svoje zamisli ali ideje, pri tem pa izhaja iz danih materialnih ali drugih okoliščin. Upa si biti drugačen.«

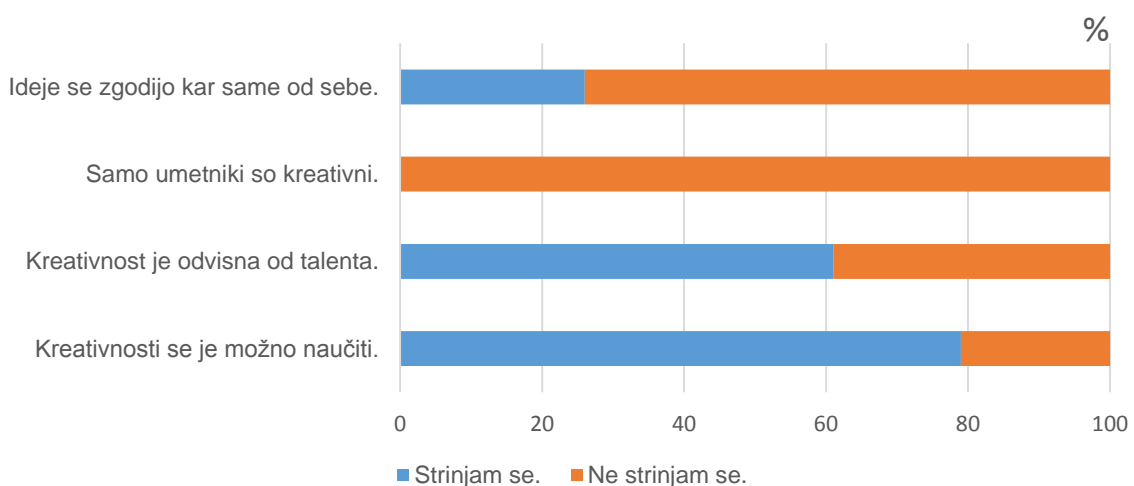
- »Z danimi resursi iskati rešitve, ki so orientirane v realizacijo nove vsebine, storitve, produkta, ki prinaša izboljšavo, napredek in trajnost.«

Vsi profesorji so asociirali kreativnost z novimi idejami in originalnostjo. Večina jih jo je povezala tudi z uporabnostjo.

Graf 18: Delež odgovorov profesorjev v %, na vprašanje, kako pomembna se jim zdi kreativnost pri pouku/pri delu/v življenju

Profesorji v večini (50 %) ocenjujejo kreativnost kot zelo pomembno pri pouku/delu/v življenju. Pomembna se zdi 37 % vprašanim. 10 % profesorjev se zdi zelo nepomembna.

Graf 19: Delež odgovorov profesorjev v %, na vprašanje, ali se strinjajo oziroma ne strinjajo z naslednjimi trditvami

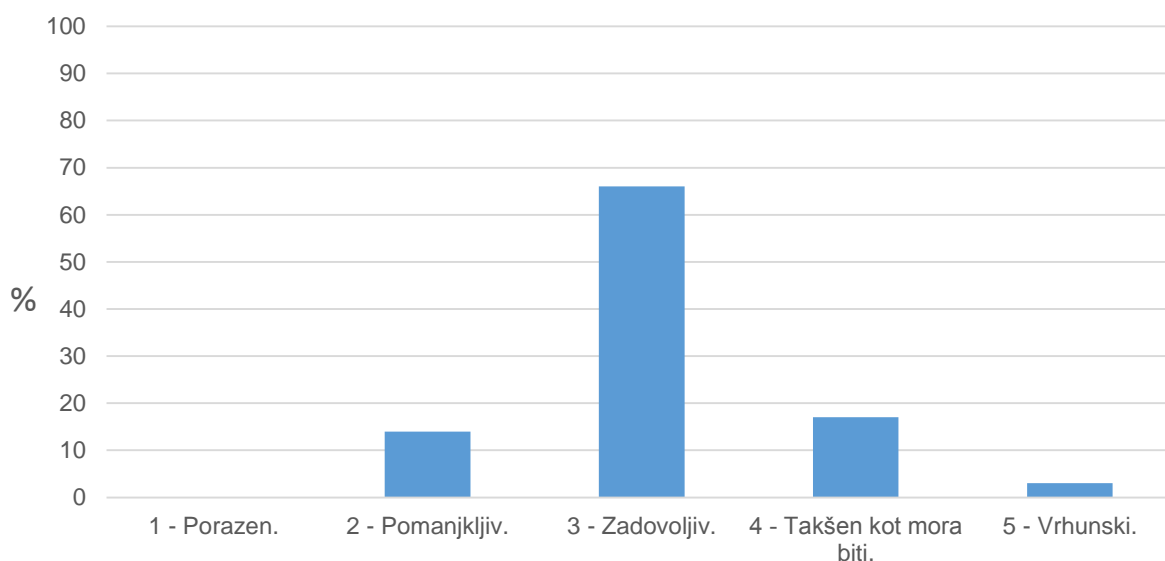
Profesorje smo vprašali, ali se strinjajo s trditvijo, da se je kreativnosti možno naučiti. 79 % vprašanih se s trditvijo strinja, 21 % pa ne.

61 % vprašanih profesorjev meni, da je kreativnost odvisna od talenta. Preostalih 39 % profesorjev trditev zavrača.

Da so samo umetniki kreativni, ne meni nihče (0 %) od anketiranih profesorjev. Vsi (100 %) zavračajo mnenje, da so samo umetniki kreativni.

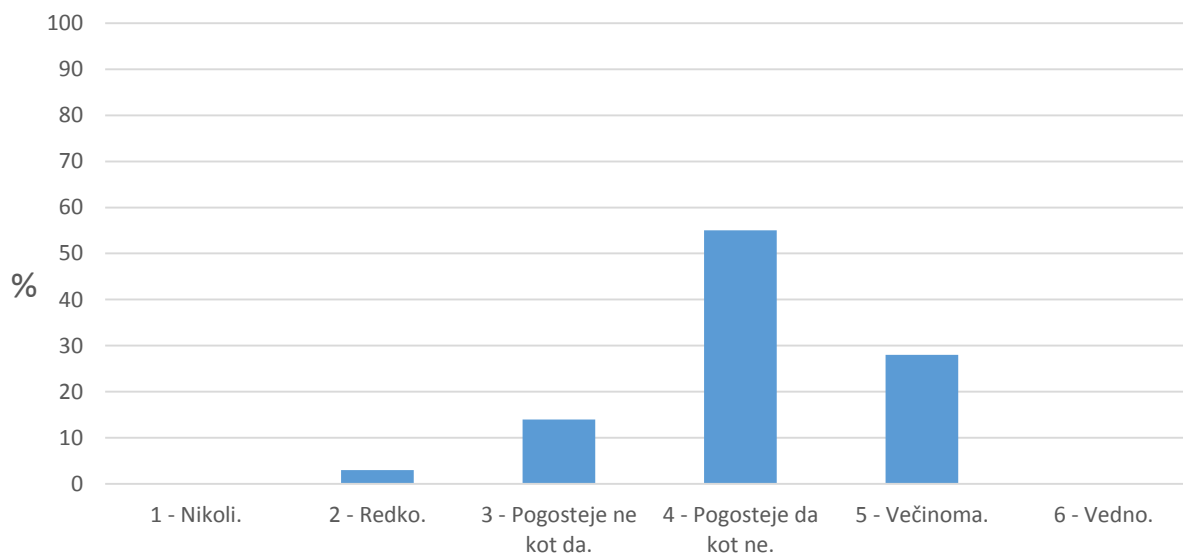
74 % profesorjev misli, da se ideje zgodijo kar same od sebe, 26 % pa, da se ideje lahko pridelajo.

Ko smo profesorje vprašali, kako bi označili poudarek ne kreativnosti pri pouku, ga je 66 % označilo kot zadovoljivega. 17 % profesorjev meni, da je poudarek na kreativnosti med poukom, takšen kot moa biti. 14 % profesorjev meni, da je pomanjkljiv, 3 % pa se zdi vrhunski.

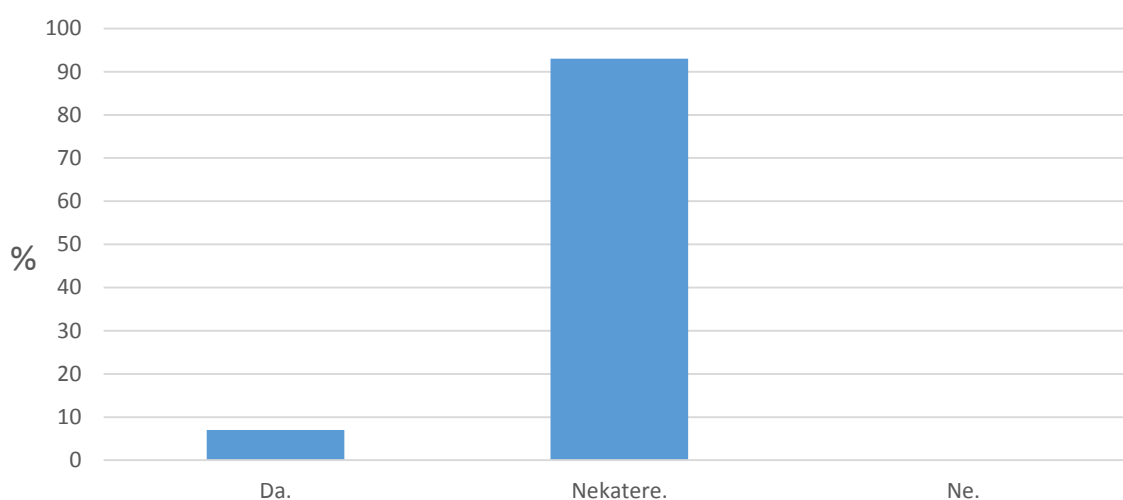
Graf 20: Delež odgovorov profesorjev v %, na vprašanje, kakšen je po njihovem mnenju poudarek na kreativnosti pri pouku na GCC

55 % profesorjev meni, da so pri svojih urah pogosteje kreativni kot ne. 28 % jih meni, da so večinoma časa kreativni pri svojih urah, le 3 % profesorjev meni, da niso kreativni. 14 % mislijo, da pogosteje niso, kot so.

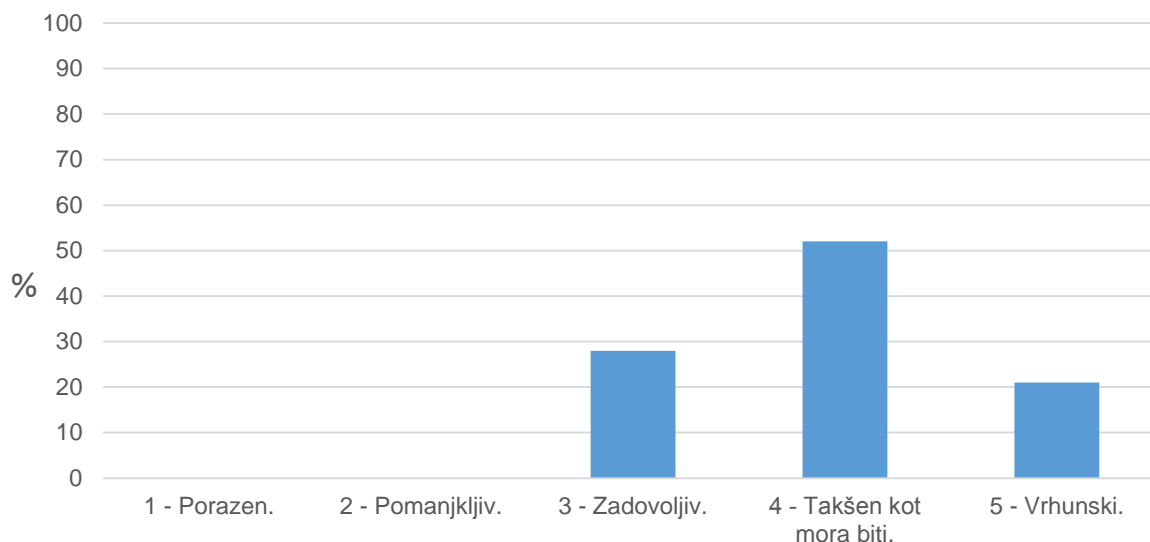
Graf 21: Delež odgovorov profesorjev v %, na vprašanje, ali ste po njihovem mnenju med svojimi urami kreativni

Profesorji menijo, da so pri svojih urah kreativni v načinu prenosa znanja, raznoliki/aktualni vsebini, ki jo povežejo (najdejo povezavo) glede na neko snov. Pri svojih urah izražajo kreativnost s povezovanjem teorije z izzivi življenja, ponazoritvijo teorije z demonstrativnim prikazom, razlago na zelo različne načine, s spontanim reševanjem nenačrtovanih dogodkov in podkrepitvijo razlage s primeri iz življenja. Nekateri profesorji opuščajo klasično poučevanje, vključujejo dijake pri pripravah ure in ure izvajajo tudi izven učilnice.

Graf 22: Delež odgovorov profesorjev v %, na vprašanje, ali bi ocenil profesorje na GCC kot kreativne

Kakor vidimo na grafu 22 nihče (0 %) od vprašanih profesorjev meni, da na GCC noben profesor ni kreativen. 7 % ocenjuje kot kreativne vse profesorje na GCC. Večina (93 %) bi jih označila kot kreativne le nekatere profesorje.

Graf 23: Delež odgovorov profesorjev v %, na vprašanje, kakšen je po njihovem mnenju poudarek na kreativnosti pri obšolskih dejavnostih na GCC

52 % profesorjem se zdi poudarek kreativnosti pri obšolskih dejavnostih takšen, kot mora biti. 28 % profesorjev meni, da je poudarek na kreativnosti zadovoljiv. 21 % jih zaznava vrhunski poudarek na kreativnosti.

Profesorji menijo, da bi se lahko kreativnost na GCC povečala, če bi pri pouku upoštevali dijakove predloge in jih vključevali pri predajanju snovi. Menijo, da bi povečali kreativnost, če bi dijakom dopuščali nekonvencionalno in neusmerjeno razmišljanje. Ocenjujejo, da imajo dijaki na GCC zelo dobre možnosti za razvijane kreativnosti zaradi šolskih in obšolskih dejavnosti in da je za to potrebna samo motivacija. Menijo, da bi h kreativnosti pripomogel način pouka, kjer bi nagraditi dijake za razmišljanje izven postavljenih okvirjev, jim dovolili, da razvijejo svoj način razmišljanja in reševanja problemov, prav tako bi dovolili napake pri odgovorih in usmerjali njihov miselni tok, tako da jih sami prepoznajo in korigirajo. Profesorji menijo, da je ključen dvig motivacije, ki pa ni odvisna samo od profesorjev, ampak tudi od življenja izven šolskih ustanov. Profesorji so mnenja, da bi pri dijakih povečali kreativnost z aktivnimi metodami poučevanja, zunanji predavatelji, ki so vrhunski motivatorji kreativnosti in kreativnimi učnim okoljem.

Profesorje smo nato vprašali, kako bi lahko povečali njihovo lastno kreativnost. Menijo, da bi si večkrat morali upati stopiti iz udobnih okvirjev in rutine, se večkrat znali povezati in obiskati medsebojne ure. Bili bi lahko bolj kreativni, če bi se zavedali, da njihov predmet ni najpomembnejši, da se veličina gradi tudi z medsebojnim povezovanjem in s priznanjem drugega, z vzpodbujanjem zvedavosti in »kukanja« izven lastnih okvirjev. Prav tako bi si želeli kreativne delavnice, kjer bi se jim predstavili primeri dobre prakse, z dodatnim izobraževanjem in nagrajevanje učiteljev, ki s svojim delom vzpodbujajo pri dijakih kreativnost. Menijo, da bi lahko bili pri svojih urah veliko bolj kreativni, če bi jih razbremenili birokracije.

5 RAZPRAVA

Udeleženci delavnic kreativnega mišljenja so vsi rešili test ob koncu delavnic uspešnejše kot pred delavnicami. Za razliko pa kontrolna skupina ni pokazala takšnega napredka, nekateri so celo nazadovali. To dejstvo potrjuje najino predvidevanje, da so tehnike kreativnega mišljenja učinkovite. Res je, da so se dijaki delavnic udeležili na lastno željo, zato je možno, da bi manj motivirani dijaki tudi po delavnicah imeli slabše rezultate.

Tudi med dijaki, ki so se udeležili delavnic, so se pojavile razlike. Udeleženec 3 je najbolje rešil vse tri naloge, sledila sta mu udeleženca 8 in 10 (graf 1, 2, 3). Udeleženci 2, 7 in 9 so vsi rešili naloge slabše. Zanimivo je, da so nekateri udeleženci že na začetnem testu rešili naloge nadpovprečno v primerjavi z ostalimi udeleženci, nekateri pa podpovprečno. To se je pokazalo tudi v kontrolni skupini, tisti, ki so imeli pri prvem testu več idej, so jih imeli tudi pri drugem več kot drugi. Zaradi teh dejstev lahko predvidevamo, da imajo nekateri dijaki predispozicije za večjo kreativnost.

Zanimivo bi bilo tudi, če bi izvajali naš test po vsaki delavnici in mogoče še po vseh delavnicah, da bi videli, kako so dijaki postopoma napredovali in ali se ta znanja obdržijo tudi leto ali več po končanih delavnicah.

Na splošno so se dijaki večinoma ocenjevali kot pogosto kreativne (graf 7). Dijaki umetniške gimnazije so se v največjem odstotku ocenili kreativne vedno ali večinoma (58%), za razliko od dijakov predšolske vzgoje, ki so se v 26 % počutili kreativne vedno ali večinoma, in gimnazijcev, ki se jih je 41 % opredelilo za kreativne vedno ali večinoma. Menimo, da na to vpliva zelo raznolik urnik, ki spodbuja razvijanje obeh hemisfer možganov. S strokovnimi predmeti je spodbujeno divergentno mišljenje, kjer so misli razkropljene, ne iščejo ene rešitve, temveč več zelo različnih rešitev. Ideje so zato lahko nenavadne in nepričakovane, kar je v umetnosti zaželeno, celo obvezno. *»Najlažje si kreativen takrat, ko imaš prosto izbiro. Kadar te nekdo omejuje in ti da določene pogoje, moraš svojo kreativnost tudi omejiti na določeno temo in nimaš toliko svobodne domišljije,«* je zapisal dijak umetniške gimnazije. Pri strokovnih predmetih dijaki skupaj s profesorji sooblikujejo pouk in določijo motive, ki jih nato ustvarjajo.

Vendar je prav tako največji delež dijakov umetniške gimnazije označilo, da niso kreativni nikoli (2 %). Nihče izmed gimnazijcev ali dijakov predšolske vzgoje se ni ocenil kot povsem nekreativnega. Meniva, da je tak rezultat možen zato, ker imajo dijaki umetniške gimnazije največ strokovnih predmetov, kjer lahko pokažejo svojo kreativnost, to pomeni tudi, da se toliko bolj zavedajo, kadar so nekreativni.

Kreativnost profesorjev odraža kreativnost njihovih učencev. To potrjuje raziskava Pergar-Kuščarjeve (1999). V njej je ugotovila, da se je kreativnost pri razredih, ki so imeli kreativne učitelje, povečala od začetka do konca šolskega leta, pri neustvarjalnih učiteljih pa se je zmanjšala. V najini raziskavi je več kot polovica dijakov umetniške gimnazije dojemalo kot najbolj kreativne med profesorji, profesorje risanja in slikanja, sledili so jim profesorji glasbe (59 %) in profesorji likovne teorije (54 %). To dejstvo potrjuje najino hipotezo, da so dijaki umetniške gimnazije najbolj kreativni pri strokovnih predmetih. Tudi večina gimnazijci in dijakov predšolske vzgoje je ocenilo kot najbolj kreativne profesorje glasbe. Profesorje likovne umetnosti je po kreativnosti najvišje ocenilo 63 % gimnazijcev in enak odstotek dijakov predšolske vzgoje. Ta odstotek se sklada tudi s tem, kar so dijaki napisali, da jim kreativnost pomeni: umetniško, prosto izražanje, domišljijo in originalnost.

Poleg tega predvidevama, da imajo dijaki pri pouku glasbe in likovnih predmetov najbolj odprte roke, kaj početi za projekte in pri nalogah med šolskimi urami zaradi manjšega obsega snovi v primerjavi z drugimi predmeti. Zaradi prenatrpanih učnih načrtov, predvsem gimnazijskega programa, profesorji ne morejo svojih ur narediti kreativnih, kar tudi vpliva na odnos dijakov do kreativnosti. Veliko je odvisno tudi od profesorjev samih, ne le od predmeta, ki ga poučujejo. To je potrdilo tudi dejstvo, da so dijaki ocenili kot kreativne tudi profesorje drugih predmetov, ne le glasbe in likovne umetnosti, kot smo predvidevali pred raziskavo (graf 15).

Z rezultati ankete sva ugotovili, da se je samo 26 % dijakov ocenilo kot najbolj kreativne med obšolskimi dejavnostmi (graf 16), kar je v nasprotju z našimi predvidevanji. Meniva, da je vzrok za nižji odstotek ta, da niso vsi dijaki vključeni v krožke in dejavnosti po pouku. 16 % dijakov je ocenilo poudarek na kreativnosti pri obšolskih dejavnostih kot vrhunski. Zanimivo je, da so vsi dijaki, ki so ocenili, da je vrhunski poudarek na kreativnosti pri pouku, to enako ocenili tudi pri obšolskih dejavnostih. Možno je, da dijaki nimajo predstave, kako bi lahko izboljšali stvari, zato so prekomerno zadovoljni s dogajanjem na šoli.

Kar 41 % dijakov se je opredelilo najbolj kreativne med odmori (graf 16), več kot pri pouku (39 %), čeprav so odmori med šolskimi urami dolgi 5 minut, najdaljši odmor za malico pa le 25 minut. To pomeni, da imajo dijaki v povprečju okoli 45 minut odmora na dan, kar se enači z eno šolsko uro. Pouka je torej od šestkrat do osemkrat več kot odmora in vendarle se skoraj enak delež dijakov počuti kreativne tako pri pouku kot med odmori. Razlog za to bi lahko bil, da so dijaki med odmori v bolj sproščenem okolju, kjer niso obremenjeni s pravilnimi in z napačnimi odgovori. Poleg tega se pri pouku učimo konvergentnega mišljenja (Sriča, 1999), ki je pomembno pri končnih fazah kreativnega mišljenja, ne pa tudi divergentnega ali lateralnega, ki je potrebno za začetne faze kreativnega mišljenja (Burke, 2007). Čeprav je 88 % dijakov ocenilo kreativnost kot pomembno ali celo zelo pomembno, jih 49 % kljub temu ne bi bilo pripravljenih ostati po pouku uro več, da bi se naučili kreativno razmišljati. To dejstvo pripisujeva predvsem temu, da so dijaki nemotivirani ali prezaposleni.

Čeprav so dijaki v anketi kreativnost povezovali z umetniškim izražanjem, so se skoraj v celoti zavedali, da niso kreativni samo umetniki (graf 10).

Da je kreativnost odvisna od talenta je menilo, 61 % dijakov, in da se je ne da naučiti, 44 % dijakov (graf 10). Dejstvo je, da je kreativnost do neke mere odvisna od talenta (to se je pokazalo tudi pri rezultatih testa kreativnega mišljenja), vendar nanjo vplivajo tudi drugi faktorji: izkušnje, znanja, tehnične sposobnosti in zmožnosti sprejemanja novih zamisli. Pomembna je tudi stopnja samomotivacije, saj se le malo ljudi zaveda svojega potenciala (Hubert, 2011).

Raziskave s tega področja so pokazale, da je vsak povprečen človek zmožen neke stopnje kreativnega dela. Poleg tega se je tehnik izzivanja, motenja, provokacije, ki vodijo do novih idej mogoče naučiti. Razlog za dokaj visok odstotek dijakov (44 %), ki so menili, da se kreativnosti ne da naučiti in da ideje pridejo kar same od sebe (60 % dijakov), pripisujemo našemu privzgojenemu mišljenju. Razvili smo mišljenje, ki išče »resnico«, to pomeni le eno pravo rešitev, ne pa kreativnega mišljenja, ki producira ogromno število idej, ki so lahko tudi »napačne«. Kot je pokazala tudi naša raziskava, živimo v prepričanju, da je kreativen človek rojen, ne pa naučen kreativnega mišljenja. Takšno mišljenje najverjetneje izvira iz temeljnih znanj antične Grčije, ki so se skozi čas prenesla v Evropo. Sokrata so zanimala samo vprašanja in argumenti, Platon je iskal resnico in ni verjel v raznolikost. To, da se je branja in pisanja možno naučiti, je vsem običajno, ko pa pride do vprašanja učenja

kreativnosti, ljudje ne pomislimo, da se je te možno naučiti le do neke mere (povzeto po delavnicah kreativnega mišljenja Nastje Mulej). Tudi sami pred sodelovanjem na delavnicah kreativnega mišljenja nismo nikoli pomislili, da bi se kreativnosti bilo možno naučiti.

Raziskave kažejo, da imajo profesorji zelo velik vpliv na aktiviranje učenčevih kreativnih potencialov (Barron, 1969), zato nas je zanimalo, kako pomembna se zdi kreativnost profesorjem na naši šoli. Večina, 87 % profesorjev, je ocenilo kreativnost kot zelo pomembno ali pomembno pri pouku/delu/v življenju, 10 % profesorjev pa je menilo, da je kreativnost zelo nepomembna (graf 18).

To pomeni, da je kreativnost pomembna ali zelo pomembna skoraj enakemu deležu dijakom (88 %) kot profesorjem (87 %). Vendar se zdi kreativnost zelo nepomembna 10 % profesorjem, kar je večji delež kot pri dijakih (3 %) in tudi večji, kot smo pričakovali. Zanimivo se nama zdi, da se profesorji ocenjujejo kot bolj kreativne kot dijaki. 5 % več kot dijakov jih je ocenilo, da so pogosteje kreativni kot ne, 13 % več kot dijakov, da so kreativni večinoma, 11 % manj kot dijaki, da so kreativni pogosteje ne kot da in nihče od profesorjev se ni ocenil kot kreativnega redko ali nikoli, le 1 % manj profesorjev kot dijakov se je označilo vedno za kreativne.

Vredno omembe se nama je zdelo, da so bili vsi profesorji, ki so se ocenili kot večkrat nekreativne kot kreativne, tisti ki poučujejo od 19 do 30 let. Največ profesorjev, ki se je ocenilo kot večkrat kreativne kot ne ali večinoma kreativne pa je poučevalo od 7 do 18 let. Podatki se skladajo s Pečjakovimi (1989) navedbami, da izkušnje vplivajo na fleksibilnost našega mišljenja. Pri majhni izkušnosti ni gradiva za obdelavo, zato je kreativnost nizka. Pri srednji izkušnosti je kreativnost največja, potem pa ustvarjalnost pri veliki izkušnosti zopet upade, ker mislec premlevala le svoje izkušnje in se vrača starim vzorcem.

Profesorji, ki ocenjujejo kreativnost kot pomembno, ocenjujejo kreativnost v šoli kot zadovoljivo (73 %), dijaki, ki ocenjujejo kreativnost kot pomembno, ocenjujejo kreativnost v šoli kot zadovoljivo (47 %), vendar pa kar 30 % dijakov ocenjuje kreativnost pri pouku kot pomanjkljivo ali porazno, medtem ko jo enako ocenjujejo 17 % profesorjev. Največji delež dijakov (42 %) in profesorjev (63 %) je ocenilo kreativnost pri pouku kot zadovoljivo.

Dijaki so navedli, da vidijo rešitev predvsem pri upoštevanju njihovih idej in prilaganju zanimivih dejstev v vsakdanjo snov. Želeli so si, da profesorji ne bi zahtevali na pamet naučenih stavkov za spraševanje in teste. Kreativnost bi dvignili tudi s tem, da bi več razmišljati sami in dopuščali napačne odgovore, saj s tem ustvarjamo in krepimo našo ustvarjalnost. Večje zanimanje za predmet in snov bi po mnenju dijakov dosegli tudi z uporabo različnih tehnik kreativnega mišljenja, saj bi s tem bolj zapolnili snov.

Profesorji kreativnost vnašajo v svoj pouk z novimi in drugačnimi načini predavanja snovi, želijo doseči medpredmetno povezovanje, saj tako dijaki vidijo uporabnost v naučenem znanju. Profesorji so menili, da je ključen dvig motivacije, ki pa ni odvisna samo od profesorjev, ampak tudi od življenja izven šolskih ustanov. Menili so tudi, da bi zanimanje za predmet dvignili z nagrajevanjem in večjim vključevanjem dijakov v obšolske dejavnosti, ki jih je na GCC zelo veliko.

Dijaki umetniške gimnazije so si zaželi še več svobode pri tem, kako in kaj slikati pri likovnem pouku, in da bi se bolj cenila originalnost. Ugotovili sva, da si želijo dijaki nove in zanimivejše pristope k podajanju snovi, prav tako večjo odprtost profesorjev, do idej dijakov. Profesorji pa so navedli, da niso dovolj izobraženi na tem področju ali pa si ne upajo stopiti iz ustaljenih tirov. Njihovo mnenje se sklada z ugotovitvami Cankarja et al. (2011), ki so zapisali, da so slovenski učitelji zelo kritični do svojega študija. Tam bi morali spoznati načine spodbujanja kreativnosti pri učencih, vendar jim tega študij ni omogočil.

Skozi anketo smo ugotovili, da imajo profesorji in dijaki različna pričakovanja od poteka pouka in kako povečati kreativnost dijakov. Profesorji so bolj zadovoljni s potekom pouka kot dijaki, kar tudi v veliki meri vpliva na njihovo zaznavanje kreativnosti v šoli. Profesorji predvsem ne vedo, kako naj povečajo zanimanje dijakov, dijaki pa si želijo več svobode pri poteku pouka. Vsi so izpostavili, da bi jim predvsem koristilo predavanje strokovnjakov kreativnega mišljenja in izobraževanja.

6 SKLEPNA BESEDA

6.1 OVREDNOTENJE NALOGE

V tej raziskovani nalogi sva raziskovali, kakšen odnos imajo dijaki in profesorji na GCC do kreativnosti in kako bi lahko povečali kreativnost na šoli kot izobraževalni instituciji. Na začetku raziskovalne naloge, sva si zastavili sedem bistvenih vprašanj oziroma ciljev, na podlagi katerih sva si postavili hipoteze. Po analiziranju rezultatov sva tri hipoteze zavrgli, tri potrdili in eno delno zavrgli.

H1: Potrdili sva hipotezo 1 o uspešnosti vaj kreativnega razmišljanja, saj so vsi udeleženci eksperimenta ustvarili več idej kot pred delavnicami, s čimer sva dokazali uspešnost vaj kreativnega mišljenja.

H2: S hipotezo 2, sva ugotavljali, dijaki katerega programa se ocenjujejo za najbolj kreativne. Rezultati so pokazali, da se dijaki umetniške gimnazije ocenjujejo za najbolj kreativne med dijaki na GCC, s čimer sva lahko potrdili hipotezo. Potrdili pa sva tudi, da največjo stopnjo kreativnosti zaznavajo pri strokovnih predmetih.

H3: Hipotezo 3, da so dijaki najbolj kreativni pri obšolskih dejavnostih, sva ovrgli, saj so nama rezultati ankete pokazali, da so dijaki GCC najbolj kreativni med odmori.

H4: Hipotezo 4 sva delno zavrgli, saj dijaki menijo, da se je kreativnosti možno naučiti, vendar pa so mnenja, da je ta odvisna od talenta. Dijaki skoraj v celoti zavračajo idejo, da so kreativni samo umetniki, kar je skladno z najinimi predvidevanji.

H5: Prav tako sva ovrgli hipotezo 5, kako ocenjujejo kreativnost dijaki in profesorji. Na podlagi rezultatov anketnega vprašalnika sva ugotovili, da je kreativnost bolj pomembna dijakom kot profesorjem. Profesorji pa sami sebe ocenjujejo kot bolj kreativne v primerjavi z dijaki, kar je v nasprotju z najino hipotezo.

H6: Šesta hipoteza se nanaša na stopnjo kreativnosti pri pouku in kako jo zaznavajo dijaki in profesorji. Na podlagi pridobljenih rezultatov ankete, sva lahko potrdili to hipotezo, saj profesorji menijo, da je poudarek na kreativnosti pri pouku boljši, kot ga zaznavajo dijaki.

H7: Ovrgli sva tudi hipotezo 7, da tako profesorji kot dijaki, ki so ocenili kreativnost kot pomembno, ocenjujejo kreativnost v šoli kot pomanjkljivo, saj jo oboji ocenjujejo kot zadovoljivo.

6.2 KRITIKA NALOGE

Ugotovitve v tej nalogi veljajo izključno za vzorec, ki pa ni reprezentativen, zato jih ne moremo posplošiti na splošno populacijo dijakov. Če bi to želeli, bi potrebovali večji reprezentativen vzorec.

Zavedava se, da je naš test zajel le del tega, kar predstavlja kreativnost. Pri vrednotenju testa nismo preučevali uporabnosti in originalnosti idej, ampak njihovo množičnost. Osredotočili smo se le na majhen delež kreativnega procesa, in sicer fazo generiranja idej, kjer se uporablja lateralno in divergentno mišljenje. Menimo, da bi bilo zanimivo, če bi se med delavnicami lahko dotaknili tudi pomena vertikalnega in konvergentnega mišljenja pri kreativnem mišljenju. Potem bi naš test lahko zajemal tudi originalnost in uporabnost.

Vprašalnik je bil sestavljen iz dveh odprtih vprašanj, ki sta prinašali slabosti pri pridobivanju rezultatov. Odprta vprašanja niso standardizirana in so za anketirance zahtevnejša, zato morajo biti za odgovarjanje bolj aktivirani. Prav tako je bila pomanjkljivost zaprtih vprašanj, saj nismo morali predvidevati vseh možnih odgovorov, zato so lahko rezultati izkrivljeni (anketiranci odgovarjajo manj premišljeno). Slabo je bilo postavljeno vprašanje 11 (Ali bi ocenili profesorje na GCC kot kreativne?), saj bi dobili bolj nazoren nabor rezultatov, če bi bile možne tudi srednje možnosti in ne samo skrajno pozitivna in negativna. Za bolj jasno sliko o najini populaciji, bi lahko dijake vprašali, koliko se jih udeležuje obšolskih dejavnosti. Prav tako profesorjev nisva vprašali, ali bi bili pripravljeni preživeti eno uro več na delovnem mestu, da bi se priučili kreativnosti, čeprav so večinoma predlagali kot rešitev dodatna izobraževanja na temo kreativnega mišljenja.

Kritična je resnost anketirancev in posledično zanesljivost odgovorov.

6.3 UPORABNA VREDNOST NALOGE IN DRUŽBENA ODGOVORNOST

Uporabna vrednost naloge se lahko nanaša na različna področja dela in življenje posameznika. Osredotočili sva se predvsem na kreativnost v šolstvu in v izobraževanem sistemu. Tako dijaki kot profesorju imajo željo se izobraziti na tem,

saj se zavedajo pomembnost kreativnosti tako v zasebni kot poklicni karieri. Zaradi natrpanih učnih načrtov profesorji nimajo časa približati snovi dijakom in izraziti svoje kreativnosti in zanimanja. Presenetilo naju je, da imajo profesorji in dijaki drugačna pričakovanja od pouka in kako bi lahko povečali njihovo zanimanje.

6.4 NOVA VPRAŠANJA

»Kreativno razmišljanje omogoča, da si svoboden, samostojen človek.«
(mag. Nastja Mulej)

Meniva, da bi se na temo kreativnosti dalo raziskati še marsikaj, predvsem pa se nama zdi pomembno, da se tako dijaki kot profesorji zavedajo, da kreativnost ni odvisna samo od talenta, ampak se vsak sam odloča, kdaj in kako bo izrazil svojo kreativno energijo.

Ob zaključku raziskovalne naloge se nama porajajo nova vprašanja, ki bi bila odlična izhodišča za nove naloge:

- Katere tehnike kreativnega mišljenja bi lahko uporabljali pri pouku, ne da bi zavirali učni načrt?
- Kako bi profesorji po udeležbi na izobraževanjih iz kreativnosti le to vključevali v svoj pouk?
- Kako bi povečanje kreativnosti dijakov vplivalo na njihov učni uspeh?

7 VIRI IN LITERATURA

LITERATURA:

- 1) Pečjak, V. 1989. Poti do idej. Tehnike ustvarjalnega mišljenja v podjetjih, v šolah in drugje. Ljubljana: samozaložba.
- 2) Blažič, M. Ivanuš Grmek, M. Kramar, Strmišek, F. 2003. Didaktika. Novo mesto: Visokošolsko središče, Inštitut za raziskovalno in razvojno delo.
- 3) Eurydice. 2012. Entrepreneurship Education at School in Europe: National Strategies, Curricula and Learning Outcomes. Bruselj: Education, Audiovisual and Culture Executive Agency.
- 4) Florida, R. L. 2002. The Rise of the Creative Class: And How It's Transforming Work, Leisure, Community and Everyday Life. New York: Basic Books.
- 5) Trstenjak, A. 1981. Psihologija ustvarjalnosti. Ljubljana: Slovenska matica.
- 6) Likar, B. 2002. Pomen spremljanja in vrednotenja inovativno-tehnoloških in raziskovalnih procesov v lesni industriji. Zbornik gozdarstva in lesarstva 69: str. 259–275.
- 7) Likar, B., in soavtorji. 2002. Uspehi z idejo! Ljubljana: Inštitut za inovativnost in tehnologijo – Korona plus.
- 8) Likar, B., in Fatur, P. 2004. Inovativnost v šoli: od ustvarjalnega poučevanja do inovativnosti in podjetnosti. Ljubljana: Inštitut za inovativnost in tehnologijo – Korona plus.
- 9) Popp, U., in T. Vidmar. 2004. Skriti kurikulum: teoretska ozadja ter raziskave šole in pouka. Sodobna pedagogika 55 (2): str. 54–68.
- 10) De Bono, Edward. 2006. Lateralno razmišljanje. Ljubljana: New Moment.
- 11) De Bono, Edward. 2016. Kako imeti ustvarjalne ideje. Ljubljana: Nastja Mulej, s.p.: str. 9.
- 12) Mumford, M. 2012. Handbook of Organisational Creativity. Elsevier inc.
- 13) Kompare, A. Stražišar, M. Dogša, I. Vec, T. Curk, J. Onič, S. Hočevar, B. Škrabar, M. 2012. Uvod v psihologijo. Ljubljana: DZS: str. 71.
- 14) Bogataj, B. 2004. Metode in tehnike v posameznih fazah supervizijskega procesa. V A. Kobolt (ur), Metode in tehnike supervizije. Ljubljana: Pedagoška fakulteta: str. 257–276.
- 15) Chell, E., J. M. Haworth in S. Brearley. 1991. The Entrepreneurial Personality: Concepts, Cases and Categories. London: Routledge.

- 16) Barron, F. 1969. Creative Person and Creative Process. New York: Holt Rinehart and Winston.
- 17) Srića, V. 1999. Ustvarjalno mišljenje. Ljubljana: Gospodarski vestnik.
- 18) Cankar, F. Deutsch, F. Trampuš, M. 2011. Analiza stanja in uporabljenih orodij ter aktivnosti za spodbujanje ustvarjalnosti, inovativnosti in podjetnosti mladih, ki so vključeni v osnovnošolsko izobraževanje.
- 19) Burke, C. 2007. Inspiring Spaces: Creating Creative Classrooms. str. 35–39.

SPLETNI VIRI:

- 1) Hytti, U., in soavtorji. 2002. State-of-Art of Enterprise Education in Europe: Results from the E N T R E D U Project. Finland: Turku School of Economics and Business Administration. Pridobljeno s https://www.researchgate.net/publication/252485578_State-of-Art_of_Enterprise_Education_in_Europe 25. 2. 2019
- 2) Pridobljeno s http://eacea.ec.europa.eu/education/eurydice/documents/thematic_reports/135EN.pdf 7. 2. 2019
- 3) Pridobljeno s <http://reports.weforum.org/future-of-jobs-2016/> 2. 12. 2018
- 4) Halilović, P. Likar, B. 2013. Razvoj kompetenc ustvarjalnosti v osnovni šoli. Pridobljeno s https://www.researchgate.net/publication/299667547_Razvoj_kompetenc_ustvarjalnosti_v_osnovni_soli 25. 2. 2019
- 5) Mumford, M. D. 2010. Cross-Field Differences in Creative Problem-Solving Skills: A Comparison of Health, Biological, and Social Sciences. Pridobljeno s <https://www.ncbi.nlm.nih.gov/pmc/articles/PMC2950648/> 20. 2. 2019
- 6) Hubert, R. 2011. 5 mitov kreativnosti. Pridobljeno s <http://www.saop.si/poslovne-informacije/kariera-755/motivacija-komunikacija-in-zdrava-kariera/5-mitov-kreativnosti/> 25. 2. 2019
- 7) Boštinar, I. 2016. Kreativnost in kreativne tehnike v superviziji. Pridobljeno s <https://www.dlib.si/stream/URN:NBN:SI:DOC-L99YYS8/b77e5dd5-034b-45d1-b1b2-2fb60403c653/PDF> 25. 2. 2019

- 8) Petkovšek Štakul, J. 2010. Kreativno razmišljanje je zanemarjeno. Pridobljeno s <https://www.dnevnik.si/1042399450> 25. 2. 2019
- 9) <https://www.gemconsortium.org/> 25. 2. 2019
- 10) http://www3.weforum.org/docs/WEF_Future_of_Jobs.pdf 30. 11. 2018
- 11) <http://dk.fdv.uni-lj.si/druzboslovnerazprave/pdfs/dr55MatelicMaliFerligoj.pdf> 30. 11. 2018
- 12) Krulc, P. 2018. Energija premaga talent. Pridobljeno s <http://www.marketingmagazin.si/mm-blog/kolumnne/15530/energija-premaga-talent> 25. 2. 2019

PRILOGE

Priloga 1: Anketa dijakov

Q1 - Spol:

- moški ženski Drugo:

Q2 - Letnik:

1. letnik 2. letnik 3. letnik 4. letnik

Q3 - Smer:

- Gimnazija Umetniška gimnazija Predšolska vzgoja

Q4 - Zase ocenjujem, da sem kreativen.

- 1 - Nikoli. 2 - Redko. 3 - Pogosteje ne kot da.
 4 - Pogosteje da kot ne. 5 - Večinoma. 6 - Vedno.

Q5 - Kaj zate pomeni "biti kreativen"?

Q6 - Kako pomembna se ti zdi kreativnost pri pouku/pri delu/v življenju ...?

- 1 - Zelo nepomembna. 2 - Nepomembna. 3 - Niti pomembna niti nepomembna.
 4 - Pomembna. 5 - Zelo pomembna.

Q7 - Označi svoje strinjanje oziroma nestrinjanje pri naslednjih trditvah:

	Strinjam se.	Ne strinjam se.
Kreativnosti se je mogoče naučiti.	☐	☐
Kreativnost je odvisna od talenta.	☐	☐
Samo umetniki so kreativni.	☐	☐
Ideje se zgodijo kar same od sebe.	☐	☐

Q8 - Bi bil/-a pripravljen/-a biti v šoli uro več, da se priučiš kreativnega razmišljanja?

- Da. Ne.

Q9 - Kakšen je po tvojem mnenju poudarek na kreativnosti pri POUKU na GCC?

- 1 - Porazen. 2 - Pomanjkljiv. 3 - Zadovoljiv.
 4 - Takšen kot mora biti. 5 - Vrhunski.

Q10 - Kakšen je po tvojem mnenju poudarek na kreativnosti pri OBŠOLSKIH DEJAVNOSTIH na GCC?

- 1 - Porazen. 2 - Pomanjkljiv. 3 - Zadovoljiv.
 4 - Takšen kot mora biti. 5 - Vrhunski.

Q11 - Ali bi ocenil profesorje na GCC kot kreativne?

- Da. Nekatere. Ne.

Se nadaljuje ...

Nadaljevanje Priloge 1.

IF (1) Q11 = [1, 2]

IF (2) Q3 = [1]

Q12 - Pri katerih predmetih dojemaš profesorje kot kreativne?

Možnih je več odgovorov

☐ Slovenščina.	☐ Matematika.
☐ Angleščina.	☐ Nemščina.
☐ Španščina.	☐ Biologija.
☐ Kemija.	☐ Fizika.
☐ Geografija.	☐ Zgodovina.
☐ Psihologija.	☐ Sociologija.
☐ Filozofija.	☐ Športna vzgoja.
☐ Glasba.	☐ Likovna umetnost.
☐ Informatika.	☐ Drugo:

IF (1) Q11 = [1, 2]

IF (3) Q3 = [2]

Q13 - Pri katerih predmetih dojemaš profesorje kot kreativne?

Možnih je več odgovorov

☐ Slovenščina.	☐ Matematika.
☐ Angleščina.	☐ Nemščina.
☐ Španščina.	☐ Biologija.
☐ Kemija.	☐ Fizika.
☐ Geografija.	☐ Zgodovina.
☐ Psihologija.	☐ Sociologija.
☐ Filozofija.	☐ Športna vzgoja.
☐ Glasba.	☐ Likovna umetnost.
☐ Umetnostna zgodovina.	☐ Predstavitvene tehnike.
☐ Likovna teorija.	☐ Bivalna kultura.
☐ Plastično oblikovanje.	☐ Risanje in slikanje.
☐ Osnove varovanja dediščine.	☐ Drugo:

IF (1) Q11 = [1, 2]

IF (4) Q3 = [3]

Q14 - Pri katerih predmetih dojemaš profesorje kot kreativne?

Možnih je več odgovorov

☐ Slovenščina.	☐ Matematika.
☐ Angleščina.	☐ Biologija.
☐ Kemija.	☐ Fizika.
☐ Geografija.	☐ Zgodovina.
☐ Psihologija.	☐ Sociologija.
☐ Filozofija.	☐ Športna vzgoja.
☐ Glasba.	☐ Umetnost.
☐ Veščine sporazumevanja.	☐ Ped. in ped. pristopi v predšolsko okolje.

Se nadaljuje ...

Nadaljevanje Priloge 1.

Q14 - Pri katerih predmetih dojemaš profesorje kot kreativne?

☐ Razvoj in učenje predšolskega otroka.	☐ Varno in zdravo okolje.

- Kurikul oddelka v vrtcu.
- Instrument.
- Matematika za otroke.
- Naravoslovje za otroke.
- Tuji jezik za otroka.
- Praktično usposabljanje z delom.

- Igre za otroka.
- Ustvarjalno izražanje.
- Družboslovje za otroke.
- Jezikovno izražanje za otroka.
- Informacijska - komunikacijska tehnika.
- Drugo:

Q15 - Kje si na GCC najbolj kreativen/-na?

Možnih je več odgovorov

- Pri pouku.
- V sklopu obšolskih dejavnosti.
- Nikoli.
- Na tekmovanjih.
- Med odmori.
- Drugo:

IF (5) Q15 = [Q15b]

Q16 - Na katerih tekmovanjih si kreativen?

IF (6) Q15 = [Q15c]

Q17 - V sklopu katerih obšolskih dejavnosti si kreativen?

Q18 - Kako bi po vašem mnenju lahko povečali kreativnost dijakov na GCC?

Q19 - Nam želiš sporočiti še kaj?

Priloga 2: Anketa profesorjev

Q1 - Spol:

- moški ženski Drugo:

Q2 - Kako dolgo že poučujete?

- 3 leta ali manj. 4 do 6 let. 7 do 18 let.
 19 do 30 let. 31 let ali več.

Q3 - Zase ocenjujem, da sem kreativen.

- 1 - Nikoli. 2 - Redko. 3 - Pogosteje ne kot da.
 4 - Pogosteje da kot ne. 5 - Večinoma. 6 - Vedno.

Q4 - Kaj za vas pomeni "biti kreativen/-a"?

Q5 - Kako pomembna se vam zdi kreativnost pri pouku/pri delu/v življenju ...?

- 1 - Zelo nepomembna. 2 - Nepomembna. 3 - Niti pomembna niti nepomembna.
 4 - Pomembna. 5 - Zelo pomembna.

Q6 - Označite vaše strinjanje oziroma nestrinjanje pri naslednjih trditvah:

	Strinjam se.	Ne strinjam se.
Kreativnosti se je mogoče naučiti.	☐	☐
Kreativnost je odvisna od talenta.	☐	☐
Samo umetniki so kreativni.	☐	☐
Ideje se zgodijo kar same od sebe.	☐	☐

Q7 - Kakšen je po vašem mnenju poudarek na kreativnosti pri POUKU na GCC?

- 1 - Porazen. 2 - Pomanjkljiv. 3 - Zadovoljiv.
 4 - Takšen kot mora biti. 5 - Vrhunski.

Q8 - Ali ste po vašem mnenju med svojimi urami kreativni?

- 1 - Nikoli. 2 - Redko. 3 - Pogosteje ne kot da.
 4 - Pogosteje da kot ne. 5 - Večinoma. 6 - Vedno.

IF (1) Q8 = [2, 3, 4, 5, 6]

Q9 - Kako ste pri svojih urah kreativni?

IF (2) Q8 = [1]

Q10 - Zakaj ne?

Se nadaljuje ...

Nadaljevanje Priloge 2.

Q11 - Ali bi ocenil profesorje na GCC kot kreativne?

Da.

Nekatere.

Ne.

Q12 - Kakšen je po vašem mnenju poudarek na kreativnosti pri OBŠOLSKIH DEJAVNOSTIH na GCC?

1 - Porazen.

2 - Pomanjkljiv.

3 - Zadovoljiv.

4 - Takšen kot mora biti.

5 - Vrhunski.

Q13 - Kako bi po vašem mnenju lahko povečali kreativnost dijakov na GCC?

Q14 - Kako bi po vašem mnenju lahko povečali kreativnost profesorjev na GCC?

Q15 - Nam želite sporočiti še kaj?

Priloga 3: Prvi test kreativnega razmišljanja

1. NALOGA

Pomislite na drug(ačn)o uporabo jedilne žlice:

(Vsak zase. 3 minute).

2. NALOGA

Kaj je dobrega na tem, da ste izgubili 50 €, ki ste jih imeli v hlačnem žepu? (Vsak zase. 3 minute.)

3. NALOGA

Kaj je na sliki?

(Vsak zase. 3 minute.)

Priloga 4: Drugi test kreativnega mišljenja

1. NALOGA

Pomislite na drug(ačn)o uporabo jedilnega noža:

(Vsak zase. 3 minute).

2. NALOGA

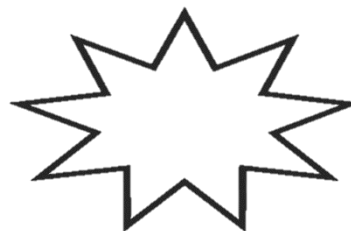
Kaj je dobrega na tem, da vaš sošolec vsako jutro zamudi pol ure v šolo?

(Vsak zase. 3 minute.)

3. NALOGA

Kaj je na sliki?

(Vsak zase. 3 minute.)

Priloga 5: Delavnice kreativnega mišljenja

1. DELAVNICA

- Test kreativnega mišljenja.
- Teorija: predstavitev kreativnosti.
- Pari: 2 min se predstavlja prvi, nato 2 min drugi.
Drug drugega prestavita skupini.
- Vaja „Ja, in...“

Vaja poteka v trojkah oziroma parih. Predstavljajte si, da je oseba na sredini: vrhunski fotomodel, papež, znanstvenik, ki je kloniral ljudi, slaven kuhar ali računalniški heker, ki je postavil kamero v spalnico politikom. Levo in desno sta radovedna novinarja, ki postavljata vprašanja zaprtega tipa: **“Ali je res, da ... ?”** Intervjuvanec odgovarja: **“Ja, in...”**

- »Zgodbice za lahko noč«

Izberi tri naključne besede. Izberi sliko. Kaj se je na sliki zgodilo? Vpelji besede v zgodbo. 10 minut.

2. DELAVNICA

- Teorija: kreativno mišljenje.
- Vrzi žogo in si izmisli nek zvok. Ponovi zvok, ki si ga slišal, in spet vrzi žogo – ter si izmisli nov zvok.
- Naloge iz prejšnje delavnice.
- V parih naštevajte predmete v učilnici. 2 minuti.
- V parih naštevajte premete dela učilnice. 2 minuti.
- Brainstorming.
- 6-3-5 Brainwriting

Vaš izziv: *„Kako bi lahko povečali turizem v Celju?“*

Svoj list dajte levemu sosеду. Vzemite list od desnega soseda. Preberite. Napišite novih 5 idej.

Še enkrat: svoj list dajte levemu sosеду. Vzemite list od desnega soseda. Preberite. Napišite novih 5 idej.

3. DELAVNICA

- Teorija: lateralno mišljenje.
- Ponovimo vajo „Ja, in...“
- Razmislite, kako je to možno?

Se nadaljuje...

Nadaljevanje Priloge 5.

2 + 2 = riba

3 + 3 = osem

7 + 7 = trikotnik

$$2 + \Sigma = 8$$

$$3 + \varepsilon = 8$$

$$7 + \nabla = \nabla$$

- Kaj je pravilen odgovor?

8808 = 7	5555 = 0
7111 = 0	8193 = 3
2172 = 0	8096 = 5
6666 = 4	1012 = 1
1111 = 0	7777 = 0
3213 = 0	9999 = 4
7662 = 2	7756 = 1
0000 = 4	9881 = 5
2222 = 0	5531 = 0
3333 = 0	2581 = ____

- Kako spravimo vodo iz kozarca, ne da premaknemo kozarec, ne da premaknemo mizo?

4. DELAVNICA

- Teorija: miti o kreativnosti.
- Vaja stališč drugih ljudi (SDL): nova hiša.

Štiričlanska družina se odloči, da bodo kupili novo hišo. Koga vključuje ta situacija?

Kakšna so stališča očeta, matere in dveh otrok, starih 8 in 10 let?

Naredite SDL (vsak zase).

- Vaja UVD (Upoštevaj Vse Dejavnike).
1. Če bi vodili razgovor z nekom, ki se želi zaposliti kot učitelj, katere dejavnike bi upoštevali?
 2. Mlad par se ne more odločiti, ali se naj takoj poroči, ali še malo počaka. Katere dejavnike bi morala upoštevati?

Najprej pišete vsak zase. 3 minute.

Nato skupaj se pogovorite v skupinah petih ljudi in predstavite svoja stališča ostalim.

- Vaja: sodišče.

Odvetnik na sodišču brani človeka, za katerega je prepričan, da je kriv kraje denarja. Kaj so stališča odvetnika, sodnika, obtoženca in porote?

Vsak zase, 2 minuti, nato delite v skupini.

5. DELAVNICA

- Teorija: ponovitev prejšnjih delavnic.
- Ponovitev vaj iz prejšnjih delavnic.

Se nadaljuje...

Nadaljevanje Priloge 5.

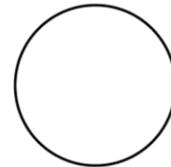
6. DELAVNICA

- Teorija: Naše ‚razmišljanje‘ po naravi.
- Čim več novih besed (ki nekaj pomenijo v enem od jezikov, ki jih poznamo) iz črk besede KREATIVNOST, sestavite čim več besed, ki imajo vsaj 3 črke. V parih, 3 minute.
- Metoda Walta Disneya.
- Izvleček koncepta.

Na izbrano vprašanje, izluščite ideje, določite koncept, in generirajte čim več rešitev.

7. DELAVNICA

- Teorija: napake kreativnega mišljenja.
- Kako lahko razdelimo krog na tri enake dele?
- RAZMIŠLJAJMO SKUPAJ!

Naštejte nekaj lastnosti (sestavnih delov) dežnika (vse, kar JE in se nam zdi samoumevno, očitno)

Naštejmo nekaj prepričanj, ki jih imamo o dežniku (Zakaj obstaja? Katera filozofija to poganja? Katere so meje, omejitve, ovire? Kaj nam je samoumevno? Katere stvari, mislimo, bi morale biti vključene? Čemu se trudimo izogniti?)

Zdaj skupaj poiščemo alternative (druge možnosti). Naštejmo vsaj tri alternativne možnosti za vsako obstoječo! Izberite svoj ‚top‘ dežnik in ga predstavite skupini.

8. DELAVNICA

- Ponovitev vsega.
- Končni test kreativnega mišljenja.

Naloge izvedenih delavnic so povzete po delavnicah mag. Nastje Mulej.
(<http://www.debono.si/nastja-mulej>)

IZJAVA

Mentor/ica Simona Painkret v skladu z 2. in 17. členom Pravilnika raziskovalne dejavnosti »Mladi za Celje« Mestne občine Celje, zagotavljam, da je v raziskovalni nalogi z naslovom Kreativnost na GCC, katere avtorici Pika Herlah in Ana Artnak

- besedilo v tiskani in elektronski obliki istovetno,
- pri raziskovanju uporabljeno gradivo navedeno v seznamu uporabljene literature,
- da je za objavo fotografij v nalogi pridobljeno avtorjevo (-ičino) dovoljenje in je hranjeno v šolskem arhivu,
- da sme Osrednja knjižnica Celje objaviti raziskovalno nalogo v polnem besedilu na knjižničnih portalih z navedbo, da je raziskovalna naloga nastala v okviru projekta Mladi za Celje,
- da je raziskovalno nalogo dovoljeno uporabiti za izobraževalne in raziskovalne namene s povzemanjem misli, idej, konceptov oziroma besedil iz naloge ob upoštevanju avtorstva in korektnem citiranju,
- da smo seznanjeni z razpisni pogoji projekta Mladi za Celje

Celje, 1. 3. 2019

Žig šole

Podpis mentorice:

Simona Painkret, univ.dipl. psih.

Podpis odgovorne osebe:

Gregor Deleja, prof.